

MBU - Rådmandsmøde (Rådmandsmøde)

25-04-2023 09:15 - 12:00

Grøndalsvej 2, lokale 2124A

Information: Deltagere:

Helle Bach Lauridsen
Jette Bjørn Hansen
Karina Møller
Lisbeth Schmidt Andersen
Nikolaj Harbjerg
Ole Kiil Jacobsen
Rasmus Ellermann-Aarslev
Stefan Møller Christiansen
Susanne Holst
Mia Brix Jensen
Tanja Nyborg
Thomas Medom

Pkt. 4 Tid: 60 min. Deltagere Anne Gaarde Fisker og Cathrine Garbers

Pkt. 5 Tid: 10 min. Deltagere: Elin Poulsen og Esben Wendelboe Svendsen

Pkt. 6 Tid: 15 min. Deltagere: Mette Bødiker Vestergaard og Fie Gregersen Møller

Pkt. 7 Tid: 10 min. Deltagere: Karina Corneliusen og Patrick Larsen

Pkt. 8 Tid: 15 min. Deltagere: Lasse Hønge Flarup og Lis Fenger

Pkt. 9 Tid: 15 min. Deltagere: Helle Mølgaard og Jens Møller Hald

Pkt. 10 Tid: 10 min. Deltagere: Cecilie Sandkvist Adamsen og Kathrine Posselt Callesen

Indhold

Punkt 1: Godkendelse af referat	1
Punkt 2: Forberedelse til byrådsmødet d. 26. april 2023.....	2
Punkt 3: Eventuelt	2
Punkt 4: Rådmandstemadrøftelse - senere mødetid og unges søvn vaner (OKJ).....	2
Punkt 5: Vold mellem børn og unge (OKJ).....	3
Punkt 6: Erfaringer med hypnoterapi i Børn og Unge (OKJ).....	4
Punkt 7: Obligatorisk risikotest + samlet overblik over ordblindeområdet (OKJ + LSA).....	5
Punkt 8: Indstilling til Byrådet vedr. oprettelse af sorggrupper målrettet børn og unge (OKJ).....	6
Punkt 9: Svar på forslag fra Børne- og ungebyrådet om undervisning om diagnoser og mere støtteundervisning (OKJ).....	7
Punkt 10: Skolernes brug af selvejende haller B2023 (NH).....	8

Punkt 1: Godkendelse af referat

MBU - Rådmandsmøde (Rådmandsmøde)

18-04-2023 09:15 - 11:30

Grøndalsvej 2, lokale 323

Information: Deltagere:

Helle Bach Lauridsen
Jette Bjørn Hansen
Karina Møller (afbud)
Lisbeth Schmidt Andersen (afbud)
Nikolaj Harbjerg
Ole Kiil Jacobsen (afbud)
Rasmus Ellermann-Aarslev
Stefan Møller Christiansen (afbud)
Susanne Holst (afbud)
Mia Brix Jensen
Tanja Nyborg
Thomas Medom

Pkt. 2 Tid: 15 min. Deltagere: Louise Dam Overballe og Rikke Slot

Pkt. 3 Tid: 15 min. Deltagere: Louise Skov Kristensen og Tinne Grangaard Nyby

Pkt. 4 Tid: 15 min. Deltagere: Lasse Hønge Flarup og Karen Mette Hansen

Pkt. 7 Tid: 10 min. Deltagere: Lasse Hønge Flarup og Erik Elgaard Mikkelsen

Pkt. 8 Tid: 10 min. Deltagere: Martha Berdiin og Cecilie Arnoldi

Pkt. 9 Tid: 15 min. Deltagere: Karina Corneliusen, Lone Deleuran/Ane Loell

Pkt. 10 Tid: 30 min. Deltagere: Mette Søberg og Claus Picard

Indhold

Punkt 1: Godkendelse af referat	1
Beslutning for Punkt 1: Godkendelse af referat	1
Punkt 2: Godkendelse af hørings materiale til børne- og ungepolitikken (OKJ)	1
Beslutning for Punkt 2: Godkendelse af hørings materiale til børne- og ungepolitikken (OKJ)	1
Punkt 3: Opfølgning på inddragelsesmøder for midtbyanalyserne (NH)	1
Beslutning for Punkt 3: Opfølgning på inddragelsesmøder for midtbyanalyserne (NH)	2
Punkt 4: Tilbud fra Normstormerne om undervisning i 2023 (OKJ)	3
Beslutning for Punkt 4: Tilbud fra Normstormerne om undervisning i 2023 (OKJ)	3
Punkt 5: Forberedelse til udvalgsmødet den 19. april 2023	4
Beslutning for Punkt 5: Forberedelse til udvalgsmødet den 19. april 2023	4
Punkt 6: Eventuelt	4
Beslutning for Punkt 6: Eventuelt	4

Punkt 1: Godkendelse af referat

Beslutning for Punkt 1: Godkendelse af referat

Referatet blev godkendt

Punkt 2: Godkendelse af hørings materiale til børne- og ungepolitikken (OKJ)

Tid: 15 min. Deltagere: Louise Dam Overballe og Rikke Slot

Beslutning for Punkt 2: Godkendelse af hørings materiale til børne- og ungepolitikken (OKJ)

Deltager: Rikke Slot

Forvaltningschef Ole Kiil Jacobsen har sat forslaget på dagsorden, med henblik på, at rådmanden godkender høringsmaterialet inkl. politikudkastet.

Det indstilles:

- at rådmanden godkender høringsmaterialet
- at rådmanden godkender den foreslåede kommunikative tilgang i forbindelse med høringsprocessen.

Bemærkninger

Rikke Slot præsenterede sagen, og nævnte i den forbindelse en række specifikke, sproglige justeringer.

Rådmanden bemærkede, at det er fint at invitere til samarbejder. Der skal i den forbindelse være opmærksomhed på, at på at høringen ikke (kun) skal afføde forslag til nye indsatser. Den skal gerne i lige så høj grad handle om at kvalificere det, vi gør i forvejen.

Det bør i kommunikationen betones, at det ikke er "forfra" men en opdatering af politikken, der er tale om.

Beslutning

Høringsmaterialet blev godkendt med tilpasning efter bemærkningen om projekter ovenfor.

Den kommunikative tilgang blev godkendt med bemærkningen ovenfor.

Opfølgning: OKJ

Punkt 3: Opfølgning på inddragelsesmøder for midtbyanalyserne (NH)

Tid: 15 min. Deltagere: Louise Skov Kristensen og Tinne Grangaard Nyby

Beslutning for Punkt 3: Opfølgning på inddragelsesmøder for midtbyanalyserne (NH)

Deltagere: Louise Skov Kristensen og Tinne Grangaard Nyby

Forvaltningschef Nikolaj Harbjerg har sat forslaget på dagsorden, med henblik på en orientering om inddragelsesmøder for hhv. skole- og dagtilbudsledere vedr. midtbyanalyserne, samt en drøftelse af den videre proces for arbejdet med skole- og dagtilbudskapacitet i Midtbyen.

Det indstilles til rådmanden, at:

- Input fra inddragelsesmøderne tages til orientering.
- Den videre proces for arbejdet med kapacitet til skole og dagtilbud drøftes.
- Det drøftes om nogle af grebene skal inddrages i kommende budgetforhandlinger.
- Det drøftes hvilke besparelser på dagtilbudsområdet, som kan effektueres frem mod 1. januar 2024 hvor samling af ejendomsområdet træder i kraft.

Bemærkninger

Nikolaj Harbjerg præsenterede sagen. Det har været udmærkede dialogmøder med de kommunale tilbud, og der følges op med et møde for de selvejende dagtilbud.

Hovedkonklusionen er, at parterne gerne se de nye prognoser, og så gentage dialogmøderne.

Der er forståelse for udfordringen, men der efterspørges pejlinger på hvilken retning, det forventes arbejdet vil få. Det gælder især fra Læssøesgades skole, Langenæs og Frederiksbjerg dagtilbud.

Desuden blev der gjort opmærksom på, at kan være et hensyn til timingen i forhold til eventuelt at opsigte lejemål, ligesom nogle tiltag måske først kan iværksættes i det kommende år.

Rådmanden tilkendegav, at der er behov for at give så meget retning som muligt. Det er forståeligt, at analysen giver usikkerhed lokalt, og at det kan påvirke søgningen - især til skolerne.

I det videre arbejde er det vigtigt at holde fast i, at byrådet har givet en opgave i forhold til økonomien, selv om det kan være vanskeligt og engagerede forældre kan være uenige.

Dertil var der følgende opmærksomheder:

- Det er vigtigt at de små tilbud ikke på forhånd afskrives.

- Antallet af selvejende dagtilbud bør bevares eller gerne øges. Dog kan det tænkes, at det kan være på andre lokaliteter.
- Hvis der foreslås sammenlægning af dagtilbud, skal der ses på størrelsen af det/de nye, samlede tilbud.
- Der er en balance mellem at sikre tid til gode processer; men ikke få skabt en langvarig usikkerhed.

Desuden er der behov for at genbesøge beslutningerne om den internationale vuggestue; som jo er en forsøgsordning.

Endelig skal der planlægges med muligheden for et møde i forligskredsen.

Beslutning

- Input fra inddragelsesmøderne blev taget til efterretning.
- Den videre proces, anvendelse af greb og effektivering af besparelser blev drøftet
- Der arbejdes videre med afsæt i opmærksomhedspunkterne ovenfor
- Beslutningerne om den internationale vuggestue genbesøges og der disponeres med en drøftelse i forligskredsen

Opfølgning: NH

Punkt 4: Tilbud fra Normstormerne om undervisning i 2023 (OKJ)

Tid: 15 min. Deltagere: Lasse Hønge Flarup og Karen Mette Hansen

Beslutning for Punkt 4: Tilbud fra Normstormerne om undervisning i 2023 (OKJ)

Deltagere: Lasse Hønge Flarup og Karen Mette Hansen

Chefgruppen i Børn og Unge har den 13.april godkendt, at denne indstilling fremsendes til rådmanden. (Forvaltningschef Ole Kiil Jacobsen)

Det indstilles

1. At rådmanden beslutter, om skolerne tilbydes dialogbaseret ung-til- yngre-undervisning ved Normstormerne i resten af 2023.
2. At rådmanden beslutter, om udkastet til midlertidig samarbejdsaftale med Normstormerne kan godkendes.

Bemærkninger

Lasse Hønge Flarup præsenterede sagen. Normstormerne har tilbudt at stå til rådighed for et antal forløb i 2023, da der har været uforbrugte midler i projektets levetid. Tilbuddet medfører ikke udgifter for Børn og Unge. Det vil (fortsat) være frivilligt for skolerne om de vil benytte tilbuddet

Det blev bemærket, at hensynet til ansvarlig økonomisk forvaltning peger på at tage imod tilbuddet, som ikke vil betyde yderligere udgifter for Børn og Unge.

Beslutning

Det blev besluttet at tilbyde dialogbaseret ung-til- yngre- undervisning ved Normstormerne i resten af 2023, som beskrevet i indstillingen.

Forslaget til midlertidig samarbejdsaftale blev godkendt.

Opfølgning: OKJ

Punkt 5: Forberedelse til udvalgs mødet den 19. april 2023

Dagsorden:

Velkomst og intro

1. Godkendelse af dagsorden
2. Referat fra udvalgs mødet d. 29.03.23
3. Studietur 2023/2024
4. Fornyelse af børne- og ungepolitikken
5. Skriftlige orienteringer
6. Sager på vej
7. Eventuelt

Beslutning for Punkt 5: Forberedelse til udvalgs mødet den 19. april 2023

Udvalgs mødet blev drøftet.

Punkt 6: Eventuelt

Beslutning for Punkt 6: Eventuelt

Intet til referat.

Punkt 2: Forberedelse til byrådsmødet d. 26. april 2023

Punkt 3: Eventuelt

Punkt 4: Rådmandstemadrøftelse - senere mødetid og unges søvn vaner (OKJ)

Tid: 60 min. Deltagere Anne Gaarde Fisker og Cathrine Garbers

Derudover er inviteret:

- Morten Holck Jørgensen, Skoleleder Strandskolen
- Anne Schwartz, Skoleleder Skæring Skole
- Hans Mørk, Teamleder fra PPR
- Mette Bødiker Vestergaard, Sektionsleder, Sundhed
- Elin Poulsen, Sektionsleder, PUF
- Mads Erik Seiersen, FU-leder UngiAarhus SYDVEST
- Ungerådgiver fra UC-Skanderborgvej
- Gitte Vils Pedersen, Sundhedsmedarbejdere MSO
- Britta Boe Andersen, Sundhedsmedarbejdere MSO

Forklæde

22. marts 2022

Side 1 af 3

Temadrøftelse – Senere mødetider for elever i folkeskolen

Til: Rådmandsmøde

Møde: 25. april 2023

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

1. Baggrund

Rådmanden ønsker en temadrøftelse om senere mødetider og unges søvnvaner. Afsættet er en nysgerrighed på de erfaringer og modeller for senere mødetid i udkolingen, som flere efterskoler og privatskoler ex. Th. Langs i Silkeborg har realiseret, og som bl.a. Gentofte Kommune er afsøgende på. Dette med en opmærksomhed på senere mødetid og gode søvnvaners betydning for elevernes mentale trivsel og indlæring.

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon: 41 85 78 20

Formålet med temadrøftelsen er i fællesskab at blive klogere på tematikken og drøfte både muligheder og barrierer for senere mødetid i udkolingen.

Direkte e-mail:
gcad@aarhus.dk

2. Forberedelse til mødet

Der er vedlagt et baggrundsnotat med en overordnet introduktion til tematikken. Notatet rummer bl.a. statistikker for elever i 7.-10. classes søvnvaner, den fysiologiske og adfærdsmæssige påvirkning af søvn, beskrivelser af lovgivning samt erfaringer fra skoler og kommuner.

Sagsbehandler:
Cathrine Garbers
Anne Gaarde Fisker

Notatet skal ikke ses som udtømmende for området, men beskrivelserne kan tjene som et fælles udgangspunkt, der kan give inspiration til at dykke nærmere ned i emnet.

Opsummerende pointer fra notatet:

- Rapporter viser, at flere og flere unge får for lidt søvn og i Aarhus Kommunes egen sundhedsmålinger ses, at andelen af unge i udkolingen, der sover de anbefalede timer, falder op gennem skoleforløbet.
- Når de unge rammer puberteten sker der en biologisk forsinkelse i udløsningen af søvnhormonet, som betyder at træt- og søvnigheden indtræffes senere og senere (omkring midnat).
- Der er ikke noget i lovgivningen til hinder for at afprøve senere mødetid på folkeskolerne, så længe undervisningen foregår inden for tidsrummet kl. 8.00 - 16.00
- Skolerne kan benytte sig af lovmæssige greb ift. at afkorte skoledagens længde, så senere mødetid får mindre indvirkning på elevernes fritidsliv. Dog ses, at mange skoler allerede anvender disse greb.

- Der eksisterer gode erfaringer med senere mødetid på en række efterskoler, fri- eller privatskoler samt i 10. klasser og få ungdomsuddannelser. Der er kun enkelte erfaringer fra folkeskoler.
- Erfaringerne viser, at det er væsentligt at tage hensyn til skolernes lokale strukturer, og løsningsmodellerne skal derfor kunne være forskellige og have fokus på inddragelse af medarbejdere, forældre og elever.
- Betydningen af senere mødetid for sårbare unge og elever i specialklasseregi er ikke belyst tilstrækkeligt.

22. marts 2022
Side 2 af 3

3. På mødet

På mødet vil der være to korte mundtlige oplæg, der skal medvirke til, at deltagerne i fællesskab bliver klogere på tematikken og betydningen af senere mødetid.

Derudover inviteres en række deltagere med forskellige perspektiver og blik for både strukturelle og praktiske elementer ved senere mødetid samt for betydningen af senere mødetid for eleverne i både almen og specialregi. Deltagerne indgår i gruppedrøftelserne med deres forskellige perspektiver.

Inviterede deltagere, foruden chefgruppe og Rådmand:

- Morten Holck Jørgensen, Skoleleder Strandskolen
- Anne Schwartz, Skoleleder Skæring Skole
- Hans Mørk, Teamleder fra PPR
- Mette Bødiker Vestergaard, Sektionsleder, Sundhed
- Elin Poulsen, Sektionsleder, PUF
- Mads Erik Seiersen, FU-leder UngiAarhus SYDVEST
- Ungerådgiver fra UC-Skanderborgvej
- Gitte Vils Pedersen, Sundhedsmedarbejdere MSO
- Britta Boe Andersen, Sundhedsmedarbejdere MSO

Dagsorden for mødet:

1. Rammesætning v/PUF (3 min)
2. Unges søvn- og digitale vaner v/ Gitte Vils Pedersen og Britta Boe Andersen, sundhedsmedarbejdere fra MSO (10 min)
3. Strukturelle og praktiske opmærksomheder fra et skoleperspektiv v/ Stefan Møller Christiansen, BU-chef (7 min)
4. Faciliterede gruppedrøftelser (25 min) med udgangspunkt i følgende spørgsmål:
 - a. Hvad har I hørt, og hvad bliver I særligt opmærksomme på?
 - b. Hvilke barrierer eller udfordringer er der i forhold til at arbejde med senere mødetid og unges søvnvaner i en aarhusiansk sammenhæng?

- c. Hvad skal der til for at kunne lykkes med en afprøvning af senere mødetid, når vi har øje for forskellige niveauer som fx struktur og de rammer, der omgiver de unge?
5. Fælles drøftelse med afsluttende opsamling (15 min)

22. marts 2022
Side 3 af 3

4. Videre proces

Der udarbejdes en opsamling fra temadrøftelsen evt. med forslag til mulige næste skridt i arbejdet med senere mødetid og unges søvnvaner. Opsamlingen kan sætte retning for arbejdet frem mod mødet i *Sammen om skolen* i tredje kvartal 2023, hvor senere mødetid er dagsordenssat.

Opsamlingen sendes til kvalificering og godkendelse på et kommende rådmandsmøde.

I det fremadrettede arbejde er der også en opmærksomhed på workshoppen mellem Børns Vilkår og repræsentanter fra praksis fra MBU, MSO, MKB og MSB om emnet unges søvn og digitale vaner. Workshoppen afholdes den 30. maj 2023 og udspringer af partnerskabsaftalen mellem Aarhus Kommune og Børns Vilkår og skal give bud på mulige indsatser.

Data til workshoppen er en række interviews med unge fra Senaterne, elever fra Viby Gymnasium, unge fra Ungdomscenter Skanderborgvej, forældreorganisationerne og andre.

Bilag

Bilag 1: Baggrundsnotat – Senere mødetid og unges søvnvaner

Søvn og senere mødetid i folkeskolen

14. marts 2023
Side 1 af 9

1.0 Indledning

Baggrundsnotatet udgør et fælles vidensgrundlag og udgangspunkt for den indledende drøftelse af temaet om senere mødetid og unges søvnvaner på rådmandsmødet den 25. april 2023. Notatet er ikke udtømmende for området, men beskrivelserne kan tjene som et overblik og fælles udgangspunkt for drøftelserne.

Indledende formidles data fra sundhedsmålingen om unge i 7.-10. klasses søvn. Herefter belyses, hvad vi ved fra forskningen om de biologiske forandringer, der sker i teenageårene med betydning for de unges søvn og herunder deres trivsel og indlæring. I dette perspektiv sættes der også fokus på betydningen af de unges digitale vaner for deres søvn. I afsnit 4.0 fremhæves muligheden for at skabe rum til fælles forberedelsestid i lærerkollegiet i tidsrummet mellem kl.8-9, med betydning for det didaktiske arbejde.

De lovgivningsmæssige rammer belyses i afsnit 5.0. Der sættes her fokus på lovgivningsgrundlaget på området, herunder muligheden for at justere på skoledagens længde. Afslutningsvist kobles til erfaringer fra de skoler og kommuner, der arbejder med søvnvaner og senere mødetid.

Opsummerende er de pointer, der fremkommer i notatet:

- Rapporter viser, at flere og flere unge får for lidt søvn, og i Aarhus Kommunes egen sundhedsmålinger ses, at andelen af unge i udskolingen, der sover de anbefalede timer, falder op gennem skoleforløbet.
- Når de unge rammer puberteten, sker der en biologisk forsinkelse i udløsningen af søvnhormonet, som betyder, at træt- og søvnigheden indtræffes senere og senere (omkring midnat).
- Der er ikke noget i lovgivningen til hinder for at afprøve senere mødetid på folkeskolerne, så længe undervisningen foregår i tidsrummet 8.00 og 16.00
- Skolerne kan benytte sig af lovmæssige greb ift. at afkorte skoledagens længde, så senere mødetid får mindre indvirkning på elevernes fritidsliv. Dog ses, at mange skoler allerede anvender disse greb.
- Der eksisterer gode erfaringer med senere mødetid på en række efterskoler, fri- eller privatskoler samt i 10. klasser og få ungdomsuddannelser. Der er kun enkelte erfaringer fra folkeskoler.
- Erfaringerne viser, at det er væsentligt at tage hensyn til skolernes lokale strukturer. Løsningsmodellerne skal derfor kunne være

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

Pædagogik, Uddannelse og Fritid

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Telefon: 41 85 90 56
Direkte telefon: 41 86 46 50

Direkte e-mail:
angf@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Cathrine Garbers
Anne Gaarde Fisker

forskellige og have fokus på inddragelse af medarbejdere, forældre og elever.

- Betydningen af senere mødetid for sårbare unge og unge i udsatte positioner er ikke belyst tilstrækkeligt.

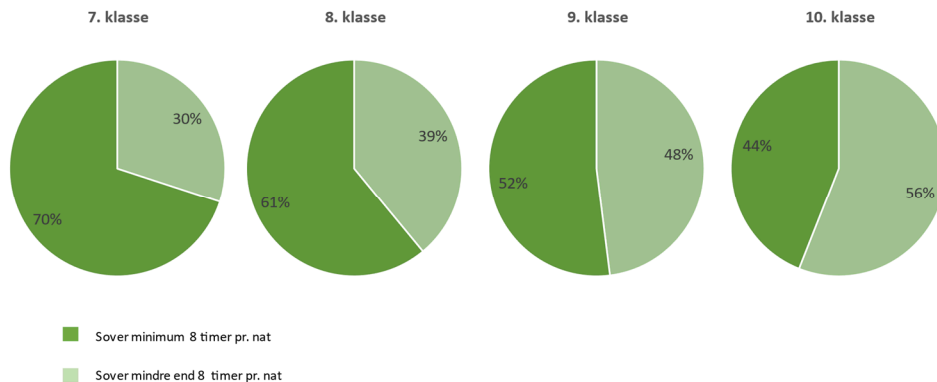
14. marts 2023
Side 2 af 9

2.0 Fakta om unges søvnbehov og søvnvaner

Søvnbehov er faldende med alderen og varierer herudover individuelt. Ifølge the National Sleep Foundations anbefalinger bør 12 - 18-årige sove mellem 8 og 10 timer pr. nat (VIVE 2022).

2.1 Data om unges søvn i Aarhus Kommune

Data fra Aarhus Kommunes Sundhedsmåling 2021/22 viser, at andelen af unge i udskolingen og 10. klasse, der sover minimum de anbefalede 8-10 timer pr. nat, falder op gennem skoleforløbet. Af figur 1 kan det aflæses, at 70 procent af eleverne i 7. klasse som minimum sover de anbefalede 8 timer, mens det gør sig gældende for 44 procent af eleverne i 10. klasse.

Figur 1: andel af unge i Aarhus Kommunes folkeskoler, som sover minimum 8 timer eller mindre end 8 timer fordelt på klassetrin. Data fra Sundhedsmålingen, spørgsmål "Sovetimer pr. nat" 2021/22.

Derudover viser tallene fra sundhedsmålingen, at:

- 50 procent af eleverne i 7.-10. klasse går i seng kl. 23 eller senere, når de skal i skole næste dag
- 88 procent af eleverne i 7.-10. klasse vågner kl. 7 eller tidligere, når de skal i skole
- 23 procent af eleverne i 7.-10.klasse angiver, at de føler sig trætte hver dag, når de møder i skole om morgenen. 41 procent siger, at det er flere gange om ugen, og 21 procent mener, at det sker ca. en gang om ugen.

VIVE's statistiske panelundersøgelse: *Børn og unge i Danmark – Velfærd og trivsel 2022* viser, at der blandt de 15- og 19-årige ikke er en statistisk signifikant forskel på tværs af familietype ift., hvor stor en procentdel af de unge, der sover mindre end det anbefalede (VIVE 2022). Der er altså tale om en generel tendens på tværs af socioøkonomiske forhold.

14. marts 2023
Side 3 af 9

3.0 Fysiologisk og adfærdsmæssige påvirkninger

Søvn har stor betydning for det fysiske såvel som mentale helbred. For lidt og for dårlig søvn øger risikoen for fx koncentrationsbesvær, indlæringsvanskeligheder, psykisk mistrivsel samt overvægt.

Vores hjerne har to interne kræfter, der konstant kæmper mod hinanden. Den ene kraft gør alt, hvad den kan for at holde os vågne, mens den anden kraft forsøger at få os til at falde i søvn. Disse to paradoksale kræfter gør, at vi har en naturlig automatisk rytme, hvilket for de fleste betyder, at de er vågne i 16 timer og sover i 8 timer.

Data på søvnbehov viser, at det er meget individuelt, og undersøgelser har vist, at sengetider er dynamiske og kan være forskellige fra alder, køn og hvorvidt man er i puberteten eller ej.

Når børn rammer puberteten, sker der en ændring. Der sker et biologisk skifte i forhold til, hvornår teenageres hjerner kan falde naturligt i søvn, og hvornår de føler sig vågne i løbet af dagen. De fysiologiske forandringer gør, at der sker en forsinkelse i udløsningen af søvnhormonet melatonin, som hjælper hjernen med at falde i søvn. Forsinkelsen betyder, at for teenagere indtræffer trætheden/søvnigheden først omkring midnat.

Det er demonstreret, at sund søvn kan øge læringen signifikant, og omvendt at for lidt søvn og for dårlig søvn blandt andet kan skade ens opmærksomhed, hukommelse, logiske fornuftsevne og matematiske viden. Søvn har dermed en afgørende betydning for læringen.

En søvn af god kvalitet indbefatter ikke kun nok søvn. De væsentligste adfærdsmæssige risikofaktorer for manglende søvn hos unge er skærmb brug (sociale medier og/eller gaming), skolepres, bekymringer og en generel nedprioritering af søvn grundet ungdomslivets mange aktiviteter.

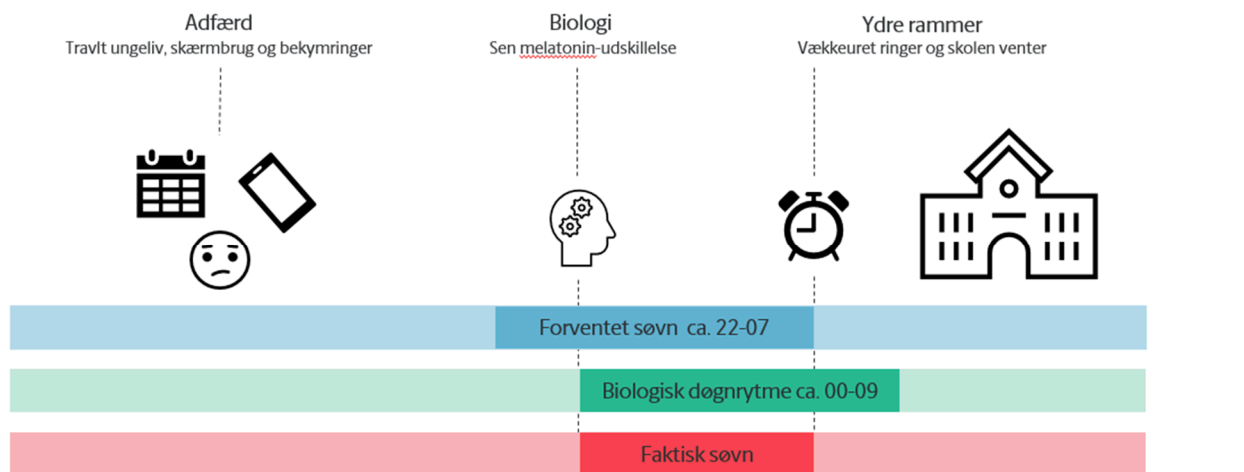
At fjerne sig fra søvnhæmmende elektroniske apparater har indvirkningen på søvnkvaliteten, da den dybe søvn altid vil ligge først og at ligge med mobil, iPad eller computer vil påvirke evnen til at komme ned i den dybe restituerende søvn.

De unge har en forståelse af, hvad god søvn har af betydning, men de færdes i et miljø, hvor de hele tiden skal være online, påpeger søvnforskere. Der bør derfor arbejdes med søvnvaner på uddannelsessteder og gerne tidligt.

14. marts 2023
Side 4 af 9

Kvaliteten af de unges søvn afhænger således også af, at de unge får sunde digitale vaner. Flere forskere bakker op omkring potentialet i at arbejde samtidigt med både strukturelle og adfærdsmæssige søvnindsatser for unge.

Figur 2: Illustration af, hvordan unges faktiske søvn presses både om aftenen og om morgenen, hvilket resulterer i for kort søvn. Om aftenen presses søvnen dels af adfærdsmæssige og biologiske faktorer. Om morgenen presses søvnen af ydre rammer i form af vækkeuret og den ventende skoledag.

4.0 Fælles forberedelsestid og dens betydning for det didaktiske arbejde

Et centralt element i undervisningen er at skabe et gennemgående fokus på elevernes læring i både tilrettelæggelsen og gennemførelsen af undervisningen.

VIVE's rapport om lærernes arbejdstid (2019) viser, at manglende og/eller usammenhængende forberedelsestid kan gå ud over kvaliteten af undervisningen, idet lærerne i mindre omfang oplever at have tid til at planlægge en undervisning, som tager udgangspunkt i den enkeltes elev forudsætninger og behov.

Senere mødetid i udskolingen skaber mulighed for andre rammer for organiseringen på skolerne, som betyder, at ledelserne kan prioritere fælles mødetid for lærer i tidsrummet 8-9 til f.eks. fælles forberedelse af undervisningen. En fast mødetid til fælles forberedelse vil kunne skabe rum

til at kvalificere *planlægningen, gennemførelsen og evalueringen*, der f.eks. er en afgørende forudsætning for to-voksen ordning, co-teaching og professionelle læringsfællesskaber.

14. marts 2023
Side 5 af 9

I et vidensnotat om professionelle læringsfællesskaber fra EMU, bygger disse læringsfællesskaber på en antagelse om, at det ikke kun er lærernes handlinger i undervisningen, der har betydning for elevernes læring. Lærernes fælles handlinger uden for undervisningen har også stor betydning. Der argumenteres således for, at lærere gennem et systematisk og professionelt samarbejde kan øge deres professionelle læring og herigennem justere og forbedre deres undervisning til gavn for elevernes læring.

Co-teaching er en velafprøvet og evidensbaseret samarbejdsmetode, der har til formål at forbedre kvaliteten af tolærerordninger, holdtimer og lærer-pædagog-samarbejdet i skolen og styrke de inkluderende læringsfællesskaber. Danmarks Lærerforening skriver blandt andet, at når lærere samarbejder om at planlægge og udføre undervisning, styrkes muligheden for at tilrettelægge undervisning med alle elevers deltagelsesbetingelser for øje. Forudsætninger for co-teaching er blandt andet tid til fælles forberedelse gennemførelse og evaluering af undervisningen og hensigtsmæssig mødeform med tid til fælles refleksion og faglig dialog.

En anden positiv effekt ved fælles planlægnings- og evalueringstid er derudover, at når lærere samarbejder om undervisningen, opstår muligheden for, at de kan understøtte hinandens kompetenceudvikling. Den fælles kompetenceudvikling består i, at medarbejderne lærer af hinanden og inspirerer hinanden til at opsøge ny viden, som kan understøtte deres samarbejde.

Erfaringer fra danske kommuner viser, desuden at lærerne oplever samarbejdet som mest meningsfuldt, når det er en del af det løbende samarbejde om undervisningen. Det er derfor vigtigt, at drøftelserne kommer tæt på undervisningen, og at lærerne oplever, at samarbejdet giver en værdi i forhold til konkrete opgaver såsom forberedelse, gennemførelse og evaluering af undervisningen.

5.0 Lovgrundlaget på området

Folkeskoleforligskredsens intention med reglerne om undervisningstidens samlede længde beskriver, at en skoledag normalt varer fra klokken 8.00-15.00 for de ældste elever. Der er dog kun et egentligt lovkrav om, at undervisningen skal foregå mellem cirka klokken 8.00 og 16.00, medmindre der er tale om særlige arrangementer.

14. marts 2023
Side 6 af 9

Med normen om, at undervisningen foregår inden for tidsrummet mellem kl. 8.00 og 16.00, vurderes det, at der ikke er noget i lovgivningen, som er til hinder for at eksperimentere med at lade de ældste elever møde kl. 9.00 i stedet for kl. 8.00.

Aarhusaftalen rammesætter det pædagogiske personales arbejdstid. Denne skal i udgangspunktet placeres i tidsrummet 7.45-17 på hverdage (der er kun få undtagelser herfra). Det er således muligt indenfor Aarhusaftalen at placere elevernes undervisningstid fra kl. 9-16.

Derudover kan det anføres, at det er skolelederen, der har ansvaret for tilrettelæggelsen af undervisningstiden på den enkelte skole inden for de mål, rammer og principper, som henholdsvis kommunalbestyrelsen og/eller skolebestyrelsen har fastsat.

5.1 Undervisningstid og minimumstimetal

Det er vigtigt at forholde sig til grundlaget for den årlige undervisningstid og det årlige minimumstimetal for 7. - 9. klasse. Disse fremgår af tabellen neden for.

Lovgrundlag	7. klasse	8. klasse	9. klasse
Årlig undervisningstid minimum (timer/skoleår)	1400	1400	1400
Årligt minimumstimetal (alle fag, timer/skoleår)	1020	990	990

Den *årlige undervisningstid* er den samlede skoletid. Altså tiden fra eleverne kommer til de går, dette alt inklusivt dvs. fag, obligatoriske emner, understøttende undervisning og pauser. Derudover er *minimumstimetallet* den samlede tid til fagdelt undervisning, altså fagenes tid, ekskl. pauser og understøttende undervisning.

Langt de fleste kommuner arbejder med et skoleår på 40 uger (200 skoledage), hvilket også gør sig gældende i Aarhus Kommune. I Aarhus Kommune er det Rådmanden, der fastsætter skoleårets længde. De 40 uger er også afsat for aftalen om lærernes arbejdstid. Derved er grundlaget omsat til mødetid for de ældste elever i gennemsnit en skoleuge på 35 timer jf. tabellen neden for. Dette betyder at med en mødetid klokken 9.00 slutter skoledagen klokken 16.00.

Grundlaget omsat til mødetid	1400 timer årligt
Timer pr. uge ved 40 skoleuger	35 Timer
Gennemsnitsdag	7 Timer

14. marts 2023
Side 7 af 9

5.2 Greb til at afkorte skoledagen ifbm. senere mødetid

I afsnittet præsenteres forskellige greb, som skolerne kan benytte sig af ift. at afkorte skoledagens længde – hvorved senere mødetid får mindre indvirkning på elevernes fritidsliv.

Lovgivningsmæssige greb, der kan afkorte skoledagens længde:

- Konvertering af to understøttende undervisningstimer pr. uge til to-lærer- eller to-voksenundervisning
- Alternativ undervisning i form af lejrskole, undervisning i weekends etc.
- Forlængelse af skoleårets længde op til 210 dage. Som nævnt fastsætter Rådmanden skoleårets længde. Ønskes en forlængelse, skal der være opmærksomhed på, at Aarhus Aftalen skal genforhandles.

Aftalen om forlængelse af frihedsgrader målrettet fjernundervisning og konvertering af timer til understøttende undervisning (forventet behandlet i folketinget april 2023) giver mulighed for at:

- Konvertere alle understøttende undervisningstimer til timer med to-lærere eller to-voksenordning
- Anvende op til 20 procent af undervisningstiden til fjernundervisning og virtuelundervisning til ex. sky-timer, projektopgaver, elevforberedelsestid, selvstændig opgaveløsning. Der er forskellige opmærksomheder i forhold til dette greb:
 - o Skolen har fortsat tilsynspligt med eleverne i dette tidsrum
 - o Brugen af fjernundervisning skal ske efter aftale med forældrene
 - o Eleverne skal allokere tiden til fjernundervisning i deres frie tid

Folkeskolelovens §55 giver mulighed for at søge *dispensation fra folkeskolelovens rammer* for at fremme forsøgsvirksomhed og pædagogisk udvikling. Det er forvaltningen, der på vegne af skolerne efter udtalelse fra skolebestyrelserne ansøger om dispensation. I dette tilfælde ex. dispensation fra den årlige undervisningstid med faglige begrundelser.

6.0 Erfaringer fra skoler og kommuner

I Danmark er der gode erfaringer med senere mødetid på en række efterskoler, fri- eller privatskoler samt i 10. klasser og på få

ungdomsuddannelser. Denne type skoler er underlagt forskellige muligheder og rammer for at kunne implementere senere mødetid end folkeskoler.

14. marts 2023
Side 8 af 9

Kun enkelte folkeskoler arbejder med senere mødetid for de ældste elever, og dette kun i tidsafgrænsede perioder. F.eks. Islev Skole i Rødovre Kommune. Her starter skoledagen for skolens 7. og 8. klasser kl. 8.45, fra efterårsferien og frem til jul. Den senere mødetid kobles med et forløb om gode søvnvaner. I øjeblikket er der dog flere kommuner, der afsøger mulighederne for senere mødetid i folkeskolen. Her kan nævnes Frederiksberg Kommune, Københavns Kommune og Gentofte Kommune.

Forvaltningen har været i dialog med Gentofte Kommune om det indledende arbejde med deres forsøgsprojekt om senere mødetid i folkeskolen, derudover har forvaltningen besøgt privatskolen Th. Langs i Silkeborg, der i skoleåret 2021/22 indførte senere mødetid for deres udskolingselever.

6.1 Gentofte Kommune

Gentofte Kommune er i øjeblikket i gang med at finde 3-5 skoler til at indgå i forsøg med senere mødetid i udskoling fra skoleåret 2023/2024. Afsættet for forsøget er kommunens budgetaftale for 2023, hvor aftalepartierne ønsker forsøg med senere mødetid som et praksisgreb ift. arbejdet med unges mentale trivsel. Kommunen har allerede en indsats målrettet gode søvnvaner, der udbydes til skoler og ungdomsuddannelser. Forsøget med senere mødetid ønskes koblet til dette arbejde. Derudover er der et ønske om, at forsøget som minimum varer et helt skoleår med skolestart klokken 9.00. Hvordan den enkelte skole ellers tilrettelægger skoleugen, hvilke klasser eller årgange, der indgår i forsøget, og hvilke greb skolerne ønsker at benytte sig af lokalt, er frivilligt. Forsøget følges og evalueres.

6.2 Th. Langs Skole

Th. Langs Skole indførte med skoleåret 2021/22 senere mødetid for deres 7.-10. klasser. Privatskolens ønske med at indføre senere mødetid var en opmærksomhed på de biologiske forandringer, som teenagere oplever i relation til søvn og heri betydningen af manglende søvn ift. elevernes trivsel og indlæring. Skoledagen på Th. Langs er forlænget med 30 min om fredagen. Skolen har benyttet at:

- Afkorte lektioner med fem minutter, fra 65 min til 60 min
- Gjort den studieforbereende tid frivillig og placere den fra klokken 8
- Konverteret undervisning til to-lærertimer
- Forlænget skoledagen fredag

Derudover har skolen et samarbejde med Just Human ift. undervisningsmateriale og vidensopbygning om betydningen af gode søvnvaner, dette målrettet både medarbejdere, forældre og elever. Til indsamling af data om elevernes søvn benytter skolen bl.a. appen *Hvil*, og

der afholdes fokusgruppe interviews med elever og forældre, med fokus på betydningen af den ændrede mødetid.

14. marts 2023
Side 9 af 9

6.3 Opmærksomheder fra dialogen med kommune og skole

I dette afsnit oplystes en række opmærksomheder fra dialog og besøg, der er væsentlige at tage med i en videre drøftelse af senere mødetid i Aarhus Kommune:

- Inddrag medarbejdere, forældre og elever i indsatsen før, under og efter ift. at sikre opbakning og værdi
- Senere mødetid skal kobles med forløb om gode søvn- og digitale vaner for at sikre værdi for eleverne
- Forandring kræver ledelse tæt på og med en stærk vision
- Etabler tilbud til elever, der ønsker at møde tidligt f.eks. frivilligt studieforberedelse fra klokken 8.00
- Ændring af f.eks. køreplan for skolebussen er en strukturel udfordring
- Mange skoler har allerede udnyttet greb i lovgivningen
- Betydningen af senere mødetid for sårbare unge og unge i udsatte positioner er ikke belyst tilstrækkeligt
- Skoler er forskellige – der skal være rum til forskellige løsningsmodeller

Punkt 5: Vold mellem børn og unge (OKJ)

Tid: 10 min. Deltagere: Elin Poulsen og Esben Wendelboe Svendsen

BESLUTNINGSMEMO

Emne Opfølgning på udvalgsmøde vedr. beredskab for vold mellem elever
Til Rådmandsmøde 25. april

21. April 2023

Side 1 af 2

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Ole Kiil Jacobsen har sat punktet på dagsordenen med henblik på opfølgning på udvalgsmødet den 8. februar.

Centrale elementer i drøftelsen var:

- Forebyggelse er vigtigt, men beredskabet bør fokusere på de sager, hvor en konflikt har udviklet sig voldeligt
- Pædagogisk opsyn er centralt i et forebyggende perspektiv
- Vigtigheden af social underretning mhp. hjælp til begge parter

Med udvalgsdrøftelsen for øje kunne der tænkes et supplerende beredskab til *det fælles kommunale beredskab for vold og seksuelle krænkelser mod børn og unge* fokuserende på vold mellem børn og unge.

Dette skal ses parallelt med Respekt for Grænser, der vedrører den del af beredskabet, som adresserer seksuelle krænkelser.

Det bilagte beredskab tænkes målrettet for alle Børn og Unges tilbud. Der synes dog at være en vis grad af enighed om, at det er vanskeligt at tale om vold mellem yngre børn.

Materialet har været drøftet med Stefan Møller Christiansen og en skoleleder, som finder materialet brugbart og overskueligt. Det planlægges ligeledes drøftet med ÅLF.

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles,

1. At Rådmanden godkender bilagte beredskab
2. At Rådmanden godkender nedenfor beskrevne kommunikation mhp udbredelse af kendskab
3. At Rådmanden tager stilling til, hvordan sagen vender tilbage til udvalget

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Beredskabet vil bidrage til en større grad af gennemsigtighed hos ledere og medarbejdere i Børn og Unge i situationer med voldelige konflikter mellem børn og unge.

Beredskabet vil medføre et øget fokus på en pædagogisk/socialpædagogisk håndtering af denne type konflikter med fokus på underretningspligten.

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

Fritid, Uddannelse og Forebyggelse

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon: 2496 0933

Direkte e-mail:
esven@aarhus.dk

Sag: EMN-2023-003608

Sagsbehandler:
Esben Wendelboe Svendsen

BESLUTNINGSMEMO

Beredskabet opstiller her;

- en række anbefalinger i et forebyggende perspektiv,
- anbefalinger for håndtering
- samt mulige kanaler hvor man kan hente sparring i tvivlsituationer.

21. April 2023

Side 2 af 2

Der er med beredskabet også lavet en aftale med Østjyllands Politis Forebyggelsessektion om, at Børn og Unges ledere og medarbejdere er velkomne til at henvende sig mhp. sparring, hvis man er i tvivl om, hvordan en situation bedst håndteres fra et politimæssigt perspektiv.

4. Videre proces og kommunikation

Beredskabet foreslås lagt på Intra som Børn og Unges interne beredskab målrettet voldelige konflikter mellem børn og unge – parallelt med Respekt for Grænser.

Kendskabet til beredskabet foreslås udbredt via:

- Præsentation på de fem distriktsmøder
- Præsentation for Forebyggelsesnetværket

Bilag:

- Udkast til supplerende beredskab

Supplement til *Det fælles kommunale beredskab for vold og seksuelle krænkelser mod børn og unge*

MBU – konflikter og vold

Baggrund og indhold

Dette dokument skal ses som et supplement til det fælles kommunale beredskab for vold og seksuelle krænkelser mod børn og unge. Hvor beredskabet Respekt for grænser omfatter den seksuelle del, vedrører dette voldelige konflikter mellem børn og unge.

Dokumentet skitserer kort en række anbefalinger ift forebyggelse og håndtering af voldelige konflikter.

Værdimæssigt udgangspunkt

Aarhus Kommune accepterer ikke fysisk vold og psykisk vold i form af trusler, chikane og anden form for krænkende adfærd.

Alle skal behandles med værdighed og ordentlighed. Og alle har ret til et godt undervisningsmiljø.

Vold er ikke mere acceptabelt, fordi det sker mellem børn. Men der kan være en række overvejelser ift, hvordan konflikten bedst håndteres pædagogisk. Håndteringen vil afhænge af sagens karakter, situationen, børnenes alder og meget andet.

Hvis konfliktens form og udtryk fordrer det, kan det være nødvendigt at lave en underretning eller kontakte politiet. Politiet oplyser, at de foretrækker, at skolerne søger sparring hos dem forud for en eventuel anmeldelse. Dette gælder ikke farlige eller kritiske situation, hvor politi mv kontaktes på 112/114.

Fra forebyggelse til håndtering

Hvordan forebygger vi konflikter?

- ❖ Ved at have et fælles vidensgrundlag
- ❖ Ved at have en fælles tilgang til konflikter
- ❖ Med løbende pædagogisk opsyn
- ❖ Med kompetencer indenfor konflikt-nedtrapning hos elever og personale
- ❖ Ved adgang til trygge lærings- og frirum
- ❖ Ved at eleverne altid ved, hvor de kan finde en voksen

Hvordan identificerer vi konflikter?

- ❖ Ved at have en fælles forståelse af forskellige situationer mhp på ens forståelse, handling og håndtering
- ❖ Ved at være opmærksom på det pædagogisk opsyn i særlige risiko-situationer
- ❖ Ved at identificere en konflikt, før den udvikler sig i alvor
- ❖ Spot-On forløb (low arousal) kan rekvireres fra PPR

Hvordan håndterer vi konflikter?

- ❖ Fælles systematik for håndtering:
Tjekliste:
 - ✓ Stop krisen og hjælp
 - ✓ Tal med børnene
 - ✓ Kontakt din ledelse
 - ✓ Kontakt forældrene
 - ✓ Overvej underretning
 - ✓ Hent evt sparring
- ❖ Husk opfølgning og fælles læring

Slutmål

Slutmålet er, at skolen har opbygget fælles viden og kompetencer til at forebygge, identificere og håndtere vold og konflikter.

Er vi i tvivl?

Mulig sparring

Din første handling, hvis du er i tvivl, bør altid være at henvende dig til din nærmeste leder.

Hvis du fortsat er tvivl, kan du hente sparring en række steder:

- Du kan kontakte SSP på ssp@mbu.aarhus.dk
- Du kan kontakte jeres lokale PPR-psykolog
- Du kan kontakte jeres lokale distriktsrådgiver hos MSB
- Du kan kontakte Østjyllands Politi før eventuel anmeldelse på Ojyl-forebyggelsessektion-aarhus@politi.dk

Underretning

Som offentlig ansat skal du med udgangspunkt i din skærpede underretningspligt altid overveje, om en eller flere af konfliktens parter har brug for hjælp fra de sociale myndigheder.

Underretning sker [HER](#)

Punkt 6: Erfaringer med hypnoterapi i Børn og Unge (OKJ)

Tid: 15 min. Deltagere: Mette Bødiker Vestergaard, Fie Gregersen Møller

Beslutningsmemo

18. april 2023

Side 1 af 6

Emne **Erfaringer med hypnoterapi i MBU**
Til Rådmanden for Børn og Unge

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Forvaltningschef Ole Kiil Jacobsen fremsender indstilling med henblik på at præsentere rådmanden for erfaringer med anvendelse af hypnoterapi til børn og unge i mistrivsel, som er afprøvet af to Børn og Unge-læger siden marts 2022. Denne indstilling bygger videre på erfaringsopsamling præsenteret på rådmandsmøde den 9. august 2022. På mødet den 9. august blev det aftalt, at rådmanden skulle have en status på arbejdet igen i april 2023.

Sundhed, Fællesfunktionen

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Siden rådmandsmødet den 9. august 2022 er der indgået aftale med Ebbefosfonden om at styrke afprøvningen af hypnoterapi i 2023 ved at udvide med en sundhedsplejerske 7 timer om ugen og afsætte midler til 7 timer ekstra pr. uge til Børn og Unge-lægerne, så der i alt er 14 timer til Børn og Unge-lægerne. Ebbefosfonden vil ligeledes finansiere uddannelse af yderligere 8-10 personer i efteråret 2023 (fra PPR og Sundhed), såfremt der ses perspektiver i dette.

Direkte telefon: 41858972

Direkte e-mail:
lilula@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Line Lund Laursen

Når Børn og Unge-lægerne anvender hypnoterapi betyder det, at nogle af de mange skolebørn, vi har i Aarhus med angstproblematikker, funktionelle smerter og mistrivsel af anden karakter, kan tilbydes en lettere behandlingsindsats, som ofte hjælper børnene hurtigt i bedre trivsel og til mindre skolefravær. Det viser resultater af international forskning¹ og Børn og Unge-lægeres resultater. I forhold til behandling af funktionelle smerter hos børn og unge, er behandlingsformen i dag allerede skrevet ind de nationale kliniske retningslinjer i Dansk Pædiatrisk Selskab. I forhold til børn og unge med angst er anbefalinger om hypnoterapi ikke for nuværende indskrevet i nationale retningslinjer, men også her viser international forskning, at hypnoterapi er en effektiv behandlingsform².

¹ Se bl.a.: 1) Davis, E., (2016), Literature review of the evidence-base for the effectiveness of hypnotherapy. Melbourne: PACFA; 2) Vlioger AM, Rutten JM, Govers AM, Frankenhuis C, Benninga MA. Long-term follow-up of gut-directed hypnotherapy vs. standard care in children with functional abdominal pain or irritable bowel syndrome. Am J Gastroenterol. 2012 Apr;107(4):627-31.

² Keara E. Valentine, Leonard S. Milling, Lauren J. Clark & Caitlin L. Moriarty(2019): The Efficacy of Hypnosis as a Treatment for Anxiety: A Meta-Analysis, International Journal of Clinical and Experimental Hypnosis, 67:3, 336-363, DOI: 10.1080/00207144.2019.1613863

18. april 2023
Side 2 af 6

Ledelsen i Pædagogik og Forebyggelse anbefaler, at hypnoterapi fortsætter, da både forskningen, Børn og Unge-lægernes erfaringer og interview med forældre indtil videre viser lovende resultater på kort og lang sigt ved at anvende hypnoterapi, som en tidlig forebyggende og lettere behandlingsindsats. Indsatsen kan ses som en del af Aarhus kommunes arbejde med at styrke forebyggelse og lettere behandlingsindsatser, som beskrevet i 10 årsplan for psykiatri og den samarbejdsaftale mellem Region Midtjylland, Aarhus Kommune og almen praksis, som er på vej til politisk behandling. Formålet med denne indstilling er at præsentere rådmanden for resultaterne af indsatsen og afklare det fortsatte arbejde.

Det skal bemærkes, at hypnoterapi også indgår i oplæg til budgettema omkring unges mentale sundhed og trivsel.

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles, at rådmanden

- tager orienteringen om erfaringerne med hypnoterapi til børn og unge i mistrivsel til efterretning
- godkender det videre arbejde med anvendelse af hypnoterapi som en lettere behandlingsindsats i MBU
- tager stilling til formidling af resultaterne til Børn og Unge-udvalget

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

En evaluering af hypnoterapi-forløbene fra august til marts 2023 viser foreløbig gode resultater. Evalueringen tager udgangspunkt i Børn og Unge-lægernes registreringer under forløbet og ved afslutning af hvert forløb. Samtidig er der gennemført telefoninterview med syv forældre til børn, der har et afsluttet forløb.

I alt har 23 børn afsluttet et forløb. Derudover blev 9 børn afsluttet uden en egentlig indsats, da børnene eller forældrene ikke ønskede at deltage alligevel, mens to børn er sat på pause, da der opstartet udredning på BUA. De afsluttede børn er i gennemsnit 10 år, hvor den yngste er 6 år og den ældste er 15 år. 15 ud af 23 børn har fravær ved opstart, og at der oftest er tale om 10-50 % fravær. For 8 ud af de 23 børn gælder, at børnene også indgår i andre tilbud, hvoraf de fleste er i kontakt med PPR og herefter Socialforvaltningen. Udover fravær fra skole er der forskellige årsager til, at børnene starter i hypnoterapi. Disse fordeler sig under disse overordnede temaer:

- Skolevægning/begyndende skolevægning
Svær at aflevere, ked af det i skolen, ringes hjem fra skole, ensomhed, kan kun være i skole med en forælder

- Funktionelle årsager
Søvnbesvær, hovedpine, svært ved at spise, kvalme, opkast, svimmelhed, mavesmerter
- Psykiske årsager
Tvangstanker/-handlinger, traume, tics, angst/bekymringstanker

18. april 2023
Side 3 af 6

Ved afslutning af forløbene har der været god effekt blandt 22 ud de 23 afsluttede børn. Barnet med uvis effekt havde modstand mod at prøve hypnoterapi. Barnet indgik samtidigt i Cool Kids forløb, og blev opstartet i hypnoterapi, da Cool Kids ikke virkede tilstrækkeligt. De 22 forløb med god effekt kan opsummeres under følgende:

- Skolebedring
I skole fuld tid, skoletid optrappes, glæder sig til skole, aflevering er nemmere, følger bedre med i skolen, leger med flere venner
- Bedring funktionelt og psykisk
Ingen 'angstanfald', færre tvangshandlinger, ingen mavesmerter, færre smerter, mindre opkast, sover bedre
- Generel bedring
Mere tryk og glad, bedre trivsel, mod på de svære ting, bruger selv teknikkerne, øver sig i at være alene

Der er lavet en telefonisk opfølgning med syv forældre. Sammenfattende for alle er, at de oplevede, at hypnoterapi havde en god effekt på deres barns problemstilling, og at de ville anbefale hypnoterapi til andre forældre til børn med lignende problemstilling. Forældre beskriver, at forløbet i hypnoterapi virkede på flere niveauer:

Selve hypnoterapien	Samtale og redskaber - barnet	Samtale og redskaber - forældrene
Selve hypnoterapien var et rart sted at være for børnene. Et barn sagde til sin forælder efter hypnoterapi "Jeg har aldrig været så afslappet i hele mit liv".	Nogle børn bruger redskaberne jævnligt, "Metoderne bringer ro på og gør, at de angst-agtige symptomer går over igen".	En forælder beskriver vigtigheden af redskaberne til forældrene "En vigtig faktor var de redskaber, vi som forældre fik. Med dem virkede vi mindre usikre i vores beslutninger. Det hjalp en del.". Flere forældre beskriver, at de stadig bruger teknikkerne.

Forældre beskriver, at deres børn var glade de dage, hvor de havde hypnoterapi, og kunne følges direkte over i skole; "Hun blev styrket, når hun kom derfra. Den dag hun havde været til hypno, kom hun ud snakkende, sprudlende og kunne komme ind i en skoledag, der allerede var begyndt – det

kunne hun normalt ikke". Forældre og børn føler, at der blev gjort noget for at hjælpe, og at det gavtede både børnene og familien som helhed: "Hun var ked af, at hun havde fået det så skidt - hun følte også, at hun selv gjorde noget for at få det bedre."

18. april 2023
Side 4 af 6

Børn og forældre var glade for forløbet og så frem til det og oplever efterfølgende, at det har "givet et spark i den rigtige retning". Forældre fremhæver også vigtigheden af, at hypnoterapi ikke var indgribende. En forælder beskriver; "Med 2-3 gange i hypnoterapi oplevede vi en effekt – det er noget andet end at gå til psykolog 10 gange". Nogle forældre kan stadig mærke effekten og oplever, at det har været en positiv udvikling siden forløbet. En forælder udtrykker, at "Vi er ikke igennem, men et stort skridt i den rigtige retning." Flere forældre havde dog også håbet, at forløbet kunne være længere.

Et eksempel på et forløb er en dreng på 10 år, der har skolevægring og angstproblematikker. Han kunne ikke spise morgenmad eller komme i skole og nogle gange fremprovokerende han opkast for ikke at skulle i skole. Ved de tre gange i hypnoterapi blev der snakket om angsten, og der blev lagt en plan og givet redskaber til både drengen og forældrene. Drengen overholdt planen og forældrene brugte redskaberne og virkede mindre usikre i deres beslutninger. Drengen er nu fuld tid i skole og har været det siden afslutning. En afledt effekt ved, at han er i skole, er, at han får flere legeaftaler, er gladere og mindre ensom. Forælderen beskriver, at hun møder mange, der står med samme udfordringer og vil anbefale hypnoterapi til disse forældre.

Mulige begrænsninger i brugen af hypnoterapi

Selvom hypnoterapi har vist lovende og effektive resultater, er det ikke en egnet metode for alle børn og unge. Dette gælder eksempelvis børn og unge med spiseforstyrrelser, selvskade, psykotiske symptomer, svær depression eller angst, der kræver behandling i psykiatrien samt børn og unge, der ikke snakker eller forstår dansk eller ikke har et kognitivt niveau svarende til 6 år eller ældre. Når udfordringerne skyldes "ydre omstændigheder" (fx forældre i højt konfliktniveau eller misbrug) skal disse være løst først, ligesom at barnet selv skal ønske at deltage og forældre skal støtte op.

Efterspørgsel og beskrivelse af indsatsen

På trods af, at der er tale om et nyt tilbud, er der allerede stor efterspørgsel efter hypnoterapi-forløb. Pr. 1. marts 2023 har Børn og Unge-lægerne 23 afsluttede forløb (derudover 14 under afprøvningsperioden fra marts-august 2022), 27 forløb er i gang og der er ca. 1,5 måneds ventetid.

Et samlet hypnoterapiforløb har typisk et samlet tidsforbrug på omkring 7 timer – inklusiv vejledning af forældre, journalskrivning, koordinering og

18. april 2023
Side 5 af 6

transport. I nogle sager er kompleksiteten stigende med fx børn, der har 100% fravær (nogle i flere år), og tidsforbruget er derfor højere i disse sager. Ud over hypnosen kan der også være brug for tæt samarbejde med pædagogisk personale, socialforvaltningen, PPR el. lign., som Børn og Unge-lægerne almindeligvis gør i den type sager.

Indenfor lægernes eksisterende ramme er det vurderingen, at der vil kunne prioriteres ca. 30-40 børn og unge til dette tilbud pr. år. Set i forhold den samlede gruppe af skolebørn, der kunne være relevante at tilbyde hypnoterapi, er det foreløbig et beskedent bidrag. Den estimerede andel af kommunens skolebørn med f.eks. funktionelle smerter og angst er 3-5000 børn³. Nogle af disse vil være så svære, at en regional specialiseret indsats er mere relevant, ligesom andre vil komme i trivsel uden behandlingsindsats. Dertil kommer, at hypnoterapi naturligvis skal ses som supplement til en række andre lettere behandlingsindsatser i MBU (f.eks. børnesamtaler, back-to-school og andre skolefraværsindsatser, Cool Kids forløb mv.). Det vil være en konkret vurdering i den enkelte sag, hvilken indsats der er mest relevant. Fordelen ved hypnoterapi er, at effekten ses relativt hurtigt. Med uddannelse af yderligere faggrupper i efteråret 2023, vil det bidrage til flere forløb, men det vil kræve omprioritering af eksisterende indsatser med mindre, der sker en opprioritering (jf. model for opprioritering i budgettema om børn og unges mental sundhed).

Sundhedsplejersken har endnu ikke afsluttede forløb, men seks forløb er i gang. Der er ca. 14 dages ventetid på opstart af forløb. Sundhedsplejersken kan eksempelvis tilbyde hypnoterapi til børn med mavesmerter, afleveringsproblematikker, ensomhed samt børn med reduceret skema. Hypnoterapi kan være et alternativt til de tre behovssamtaler, som sundhedsplejen normalt vil kunne tilbyde disse børn. Det vurderes som hensigtsmæssigt, at børn med mere komplekse vanskeligheder tilbydes hypnoterapi ved Børn og Unge-lægerne. Desuden bistår Børn og Unge-lægerne med sparring til sundhedsplejersken, da det i nogle tilfælde kan være svært at vurdere kompleksitetsniveau fra start af forløbet og dermed hvorvidt det ligger indenfor rammen af sundhedsplejerskens almindelige arbejde med behovssamtaler til skolebørn.

4. Økonomiske konsekvenser

Brugen af hypnoterapi i det nuværende omfang prioriteres indenfor for rammen af Børn og Unge-lægernes samlede normering (3,6 fuldtidsstillinger) samt ekstra tilførsel fra Ebbefosfonden i 2023 svarende til 7 lægetimer pr.

³ 4-10 % alle børn og unge har funktionelle smerter (Kilde: www.sundhed.dk), ca. 6% har angst/depression (Sundhedsdatastyrelsen, 2017).

uge og 7 sundhedsplejetimer pr. uge. Ebbefosfonden finansierer ligeledes uddannelse af 10 yderligere fagpersoner i PPR og Sundhed, såfremt der ses perspektiver i at udbrede brugen af metoden ind i eksisterende tilbud til børnene (f.eks. Tværgående Trivselsteam, behovssamtaler i Sundhedsplejen mv.).

18. april 2023
Side 6 af 6

Afhængigt af om indsatsen skal udvides som ekstra lettere behandlingsindsats, vil der dog være udgifter forbundet med opnormering af relevante faggrupper. Modeller for dette indgår i oplæg til budgetteam om unges mentale sundhed og trivsel.

5. Videre proces og kommunikation

Afhængigt af rådmandens beslutning.

Ved den skriftlige orientering af Børn og Unge-udvalget i august 2022, er udvalget ligeledes blevet lovet en status i april 2023. Denne formidling kan være skriftlig eller mundtlig afhængigt af rådmandens beslutning.

Punkt 7: Obligatorisk risikotest + samlet overblik over ordblindeområdet (OKJ + LSA)

Tid: 10 min. Deltagere: Karina Corneliusen og Patrick Larsen

Beslutningsmemo

14. marts 2023
Side 1 af 4

Emne **Obligatorisk risikotest for ordblindhed, samt samlet overblik over ordblindeområdet**
Til Chefmøde den 23. marts 2023

BØRN OG UNGE

Sydvest
Aarhus Kommune

Hvorfor fremsendes forslaget:

Lisbeth Schmidt Andersen og Ole Kiil Jacobsen har sat punktet på dagsorden, da der ønskes en stillingtagen til skolernes anvendelse af 'Risikotest for ordblindhed' samt opfølgning og afrapportering på det specialiserede læse- og ordblindeområde som hele.

Børn og Unge chefteam har den 13. april 2023 behandlet samme indstilling, og ønsket den behandlet på et rådmandsmøde med henblik på at belyse det politiske ønske om opfølgning på, og overblik over ordblindeområdet.

Rosenvangskolen – Kompetencecenteret for Læsning

Rosenvangs Allé 49
8260 Viby J

Direkte telefon: 24 96 09 73

Baggrund:

Med budgetforliget for 2009 besluttede Byrådet at styrke indsatsen for børn og unge i læsevanskeligheder. Som følge deraf, etablerede Børn og Unge Kompetencecenter for Læsning (KCL). 10 år senere, i forbindelse med budgetforliget for 2019 besluttede Byrådet at afsætte yderligere midler til en styrket indsats for elever i læse- og matematikvanskeligheder - konkret tilfaldet der ordblindeområdet 926.000 kroner årligt i varige midler.

Direkte e-mail:

tsit@aarhus.dk
tino@aarhus.dk
pala@aarhus.dk

Sagsbehandler:

Signe Thy Thomsen
Tine Nørregård Jacobsen
Patrick Larsen

På rådmandsmødet d. 1. september 2020 besluttes det desuden at samle alle indsatser for elever i læse- og skrivevanskeligheder på KCL. På chefmødet den 20. oktober 2020 besluttes det, at der skal udarbejdes en evaluering af den samlede ordblindeindsats med henblik på at give en tilbagemelding til Byrådet om værdien af ordblindeindsatsen for børnene og de unge.

Den 9. juni 2022 har Folketinget vedtaget lov om nyt evaluerings- og bedømmelsessystem i folkeskolen. Med loven er 'Risikotest for ordblindhed' fra dette skoleår blevet obligatorisk at anvende senest på 1. klassetrin. Dette gældende for elever, som viser tegn på specifikke læsevanskeligheder, samt elever med ordblinde forældre. Den pågældende test har været tilgængelig siden 2016, og er allerede i dag en del af den opsporende praksis på mange skoler i Børn og Unge. Yderligere har forældre med den nye lovgivning fået retskrav på at få testet deres barn for ordblindhed senest i 1. klasse.

Det konkrete forslag til udmøntning af lovgivningen, som er foreslået i indeværende notat, har forud været præsenteret for både Rådmand og Sammen om Skolen i august 2022. I den forbindelse var særligt forældreorganisationen positivt stemt over, at udmøntningen sikrer alle elevers læsemæssige progression. Ligeledes er forslaget til udmøntning præsenteret som faglig an-

befaling på et læsevejledernetværksmøde samt på børnehaveklasseledernes temadag i september 2022. Begge steder var der udelukkende positive tilkendegivelser til forslaget.

14. marts 2023
Side 2 af 4

Indstilling – hvad skal der tages stilling til:

Det indstilles, at rådmanden

1. Godkender chefteamets anbefaling om, at Børn og Unges skoler anvender 'Risikotest for ordblindhed' efter den plan, som er illustreret på side 3 i denne indstilling, herunder at alle børn testes for ordblindhed i slutningen af børnehaveklassen.
2. Godkender chefteamets anbefaling om, at en beslutning om ny procedure for afrapportering på ordblindeområdet træder i stedet for chefteamets beslutning om afrapportering på ordblindeområdet truffet på chefteammøde den 20. oktober 2020.
3. Drøfter og tilkendegiver, hvilket overblik over ordblindeområdet, som det politiske niveau aktuelt ønsker eller har brug for, for at kunne følge udviklingen på ordblindeområdet. Dette med henblik på at sikre en afrapportering, som i videst muligt omfang gør det politiske niveau i stand til at træffe oplyste beslutninger på området.

Hvilke ændringer indebærer forslaget:

Med en beslutning om at screene alle elever med 'Risikotest for ordblindhed' i slutningen af børnehaveklassen, vil vi opnå en tidlig og mere systematisk opsporing af alvorlige afkodnings- og ordblinddevanskeligheder. Skolerne vil ligeledes blive givet en systematik, hvor de med fordel kan lade risikotesten erstatte de forskellige test for ordblindhed som de anvender på nuværende tidspunkt. Dette vil ligeledes være med til at gøre den bydækkende opsamling mere struktureret og ensartet.

Den overordnede intention med dette forslag til implementering af lovgivningen er, at flere elever oplever bedre deltagelsesmuligheder og bedre forudsætninger for at lykkes, herunder også bedre muligheder for at opnå en ungdomsuddannelse. Denne intention gælder alle elever uanset sprogligt niveau, heriblandt også elever med dansk som andetsprog. Det indstilles derfor, jf. ad punkt 1, at skolerne anvender 'Risikotest for ordblindhed' efter nedenstående plan:

14. marts 2023
Side 3 af 4

For at kunne realisere intentionen om, at flere elever oplever bedre deltagelsesmuligheder og bedre forudsætninger for at lykkes, er det nødvendigt at have relevante data, som kan belyse dels omfanget af børn og unge med læse-skrivevanskeligheder, og dels, hvorvidt vi lykkes med vores indsatser, og derved reelt gør en forskel for disse børn og unge. Samtidig er det specialiserede læse- og ordblindeområde et særdeles komplekst område, hvor de data, der er nødvendige lokalt, er mere detaljeret end de data, der er nødvendige på Chefteam- og Byrådsniveau, da disse data gerne skal kunne aggregeres og sige noget om Børn og Unges samlede udvikling.

Mens vi på den ene side skylder skolerne og KCL at have adgang til tilstrækkeligt kvalificeret og detaljeret datamateriale, skylder vi på den anden side også Chefteam og Byråd, at de kan følge udviklingen og effekten af de penge, som de har prioriteret til området. Derfor er der behov for at få kigget nærmere på en struktur for opfølgning og afrapportering på dette område.

Som skitseret indledningsvist er ordblindeområdet i Børn og Unge et område, som er reguleret af forskellige beslutninger gennem de seneste 15 år, senest i forbindelse med samlingen af ordblindeaktiviteter under KCL i 2020. Derfor foreslås det, at rådmanden træffer beslutning om, at en beslutning af fremadrettet model for opfølgning og afrapportering på ordblindeområdet (jf. ad punkt 2) vil træde i stedet for chefteamets tidligere beslutning om afrapportering på ordblindeområdet truffet på chefteammøde den 20. oktober 2020. Dette blandt andet for at sikre en gennemsigtighed i beslutninger, men ligeledes for at sikre en forenkling og afbureaukratisering således vi ikke er bundet af tidligere beslutninger, som med nuanceforskelle pålægger os parallelle opgaver.

14. marts 2023
Side 4 af 4

Økonomiske konsekvenser af forslaget

Forslaget har ikke umiddelbare økonomiske konsekvenser.

Videre proces og kommunikation

Skolernes arbejde med at opspore og hjælpe børn og unge med læse-skrivevanskeligheder understøttes løbende af KCL såvel som fællesfunktionerne. I den videre proces vil der være et tæt samarbejde mellem KCL og Børn og Unges analyseenhed med henblik på at udarbejde et samlet overblik over ordblindeområdet. Det er hensigten, at et sådant overblik skal kunne anvendes til afrapportering til Børn og Unge Udvalget såvel som internt til Børn og Unges chefteam mv.

Det er hensigten, at et konkret forslag til opfølgning og afrapportering på ordblindeområdet vil blive præsenteret for chefteamet i **foråret 2023**.

Såfremt forslaget til opfølgning og afrapportering på ordblindeområdet godkendes af chefteamet i foråret 2023, er det målsætningen, at chefteamet vil modtage den første afrapportering af data i **august/september 2023** – og derefter årligt i august/september. Når målsætningen er august/september, skyldes det, at det er mest hensigtsmæssigt at afrapportere på skoleår. Derved kan de sidste test inden sommerferien nå at indgå i afrapporteringen, ligesom data fra afrapporteringen også kan bruges til planlægning af indsatser lokalt på de enkelte skoler i det kommende skoleår.

Punkt 8: Indstilling til Byrådet vedr. oprettelse af sorggrupper målrettet børn og unge (OKJ)

Tid: 15 min. Deltagere: Lasse Hønge Flarup og Lis Fenger

Svar på spørgsmål fra partierne vedrørende forslag fra KF, S, SF, V og EL om sorggrupper til børn og unge. Indstilling til byrådet

13. april 2023
Side 1 af 2

Emne Sorggrupper til børn og unge
 - Indstilling til byrådet

Til Rådmanden for Børn og Unge

Børn og Unge

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

Chefgruppen i Børn og Unge har d. 20. april godkendt, at denne indstilling fremsendes til rådmanden.

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Indstillingen svarer på spørgsmål fra partierne vedrørende forslag fra KF, S, SF, V og EL om sorggrupper til børn og unge

Børn, som vokser op med sorg pga. dødsfald eller trussel om tab af en kritisk syg forælder, er i risiko for at trække sorgen med ind i voksenlivet, særligt hvis de ikke får den nødvendige hjælp til at bearbejde sorgen.

Forskning peger på bl.a. frafald fra uddannelse, øget risiko for misbrug, ensomhed og psykisk sygdom som nogle af de negative konsekvenser, der kan være risiko for. De ovennævnte partier foreslår give børn og unge med sorg hjælp til at navigere og håndtere sorgen gennem oprettelse af sorggrupper. Ingen børn og unge skal stå alene med sorg, og netop dette tiltag har veldokumenteret positiv effekt på børnenes trivsel.

Partierne foreslår, at:

- der som pilotprojekt afprøves tre forskellige modeller for sorggrupper som et tilbud til børn og unge i sorg.
- finansieringen af pilotprojektet sikres ved en ansøgning til Den Sociale Investeringsfond

Indstillingen beskriver hvordan de tre modeller for sorggrupper kan afprøves. Indstillingen beskriver også, at der medfølger et finansieringsbehov for en pilotafprøvning, og at der bør tages stilling til, om der er finansiering til en afprøvning, inden det er afklaret, om Den Social Investeringsfond vil finansiere pilotprojektet. Det foreslås, at finansieringen kobles til det kommende budgetforlig.

Sundhed, Fællesfunktionen
Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon: 51 57 51 37

Direkte e-mail:
lef@aarhus.dk

Sag: EMN-2023-002814
Sagsbehandler:
Lis Fenger

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles,

- at rådmanden godkender, at vedlagte byrådsindstilling om sorggrupper til børn og unge fremsendes til byrådet.

13. april 2023

Side 2 af 2

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Indstillingen indebærer ingen ændringer.

4. Økonomiske konsekvenser af forslaget

Indstillingen indebærer ingen økonomiske konsekvenser

5. Videre proces og kommunikation

Ved godkendelse fra rådmanden sendes indstillingen videre byrådet via Magistraten.

Sorggrupper for børn og unge

Forslag fra Socialdemokratiet, Det Konservative Folkeparti, Venstre, Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten

Forslaget retter sig mod **Børn og Unge**

Motivering

Børn og Unge i sorg

I Danmark er der dagligt fem børn, som mister den ene af deres forældre, og næsten 35.000 børn oplever hvert år, at en forælder indlægges med en kritisk sygdom. I Aarhus Kommune er der årligt 100 børn, der mister en forælder, og 2100 børn, der oplever en forælder indlægges med alvorlig sygdom. Når man som barn eller ungt menneske oplever alvorlig sygdom eller dødsfald i den nære familie, skaber det en forandret og utryk livssituation. Disse børn og unge har behov for hjælp til at navigere i deres bekymringer og håndtere den sorg, de står med.

Desværre er den nuværende hjælp og støtte mangelfuld eller ikke eksisterende flere steder i systemet. Undersøgelser fra Bedre Psykiatri har vist, at 60 % af de berørte børn i psykiatrien, ikke har fået noget tilbud om hverken hjælp eller støtte. Kræftens Bekæmpelse har via egne undersøgelser afdækket, at sundhedspersonalet mangler uddannelse i at møde børn og unge som pårørende. Der er heller ikke nogle nationale retningslinjer eller lovgivning på området, til at beskrive procedurer for eller forventninger til personalets møde med disse børn. Der er heller ikke nogen hjælp eller vejledning til forældrene, som ofte selv kommer i tvivl om, hvordan de skal håndtere børnenes reaktioner i hverdagen. Typisk bliver håndteringen at ville beskytte børnene ved ikke at informere tilstrækkeligt om sygdommen og situationen, hvilket efterlader de berørte børn og unge alene med deres tanker og udfordringer.

Hvis børnene ikke får den rette støtte og hjælp, kan det have langvarige konsekvenser for deres trivsel. Studier har vist, at disse børn og unge vokser op med en højere grad af psykosocialt stress og med større risiko for adfærdsmæssige eller emotionelle forstyrrelser, sammenlignet med deres jævnaldrende kammerater. Denne mistrivsel kan herefter udvikle sig til livslange udfordringer. Børnene har sværere ved at stifte familie og fastholde relationer senere i livet, en større risiko for at forsøge eller begå selvmord og et større forbrug af psykofarmaka i deres voksne liv. Tal fra Kræftens Bekæmpelse viser bl.a. en 20 % højere risiko for medicinering mod depression og en 33 % højere risiko for en indlæggelse. Mange ender også ofte med at bruge uhensigtsmæssige metoder til at håndtere deres sorg, eksempelvis ved brug af alkohol, rusmidler og trøstespisning. Endeligt har en stor andel også sværere ved at komme igennem uddannelsessystemet, hvor 23-26 % færre gennemfører en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse, sammenlignet med andre fra deres årgang.

Sorggrupper

Et tiltag, som har haft en markant og dokumenteret effekt på børnenes trivsel, er etableringen af sorggrupper. En sorggruppe er et rum, hvor børn og unge i sorg kan dele deres erfaringer med hinanden. Gruppen giver mulighed for at være sammen med jævnaldrende børn, der også har mistet eller oplever alvorlig sygdom i familien. Barnet oplever ikke at være alene eller anderledes, hvilket skaber mulighed for at opbygge nye og trygge relationer at støtte sig til. En sorggruppe har brede rammer for optagelse, da børnene skal have mulighed for at tilmelde sig, når de er klar til. Nogle børn kan have behovet når en forælder bliver syg, andre kort tid efter et dødsfald, mens flere først oplever behovet måneder eller år senere. Sorggrupper kan etableres både som kommunale tilbud, frivillige tilbud eller som et tværfagligt samarbejde.

Kræftens Bekæmpelse har gennem deres afdeling for sorg (OmSorg) etableret sorggrupper i samarbejde med 18 kommuner. Disse sorggrupper har været forankret på skolerne, hvor grupperne mødes et par timer i skoletiden hver 14. dag. Argumenterne for at bruge skolerne har bl.a. været, at børnene i forvejen bruger en stor del af dagen på skolen, de kender og er fortrolige med gruppens ledere og kan let opsøge gruppelederne uden for møderne, hvis det bliver nødvendigt. En forankring på skolerne gør det også nemt at identificere berørte børn og skabe en forpligtende dialog og samarbejde mellem lærere, gruppeledere og forældre. Resultaterne har vist, at sorggrupperne har skabt unikke fællesskaber for børnene, øget lærerne tryk ved at hjælpe dem med ansvaret for børnenes trivsel og gjort det nemmere for børnene at tale om og håndtere deres sorg.

Det er dog ikke alle børn, der nødvendigvis får gavn af sorggrupper på skolen. Børn, der går på privatskole eller undervises hjemme, har ikke de samme fordele ved et tilbud på den lokale kommuneskole. Nogle børn føler sig heller ikke nødvendigvis trygge nok ved at drøfte deres sorg sammen med de nærmeste klassekammerater. Tillige kan et skift i lokaler også være nødvendigt for andre, for at skabe en mental omstilling fra skoletid til behandling af deres sorg. Flere steder i landet har Folkekirken etableret sorggrupper for børn, eksempelvis i Lystrup Kirke, hvor de har opbygget gode erfaringer med at drive lokale sorggrupper for børn og unge. Det Nationale Sorgcenter har endvidere gruppebaseret sorgterapi for børn og unge. Børn og unge kan visiteres til tilbuddet der har til huse i det centrale Aarhus. Der er til gengæld ingen erfaringer med kommunale tilbud uden for skolerne, ligesom der heller ikke er lavet undersøgelser på tværs af eksisterende tilbud.

Pilotprojekt i Aarhus Kommune

Børn og Unge i sorg har behov for den rette hjælp og støtte, før deres bekymringer udvikler sig til livslange udfordringer. Disse vil ikke blot påvirke børnenes trivsel og livskvalitet som voksne, de vil også betyde en større kontakt til det offentlige system og medføre økonomiske

omkostninger på social-, beskæftigelses- og sundhedsområdet. Sorggrupper er en tidligt forebyggende indsats, der arbejder på tværs af faggrupper og inddrager nyttige erfaringer fra civilsamfundet. Det er forslagsstillernes forventning, at sorggrupper i Aarhus Kommune kan være med til at øge trivslen for børn og unge i sorg markant, uden øgede omkostninger for kommunen. I dag mangler der dog erfaringer, som sammenligner de forskellige tilbud af sorggrupper, herunder deres målgrupper, effekt på trivslen i voksenlivet og i særdeleshed deres samfundsøkonomiske effekt. Hvis Aarhus Kommune skal etablere et samarbejde omkring sorggrupper til børn og unge, er det vigtigt vi får alle med og ikke taber nogle børn.

Forslagsstillerne ønsker derfor at igangsætte et pilotprojekt med tre sorggrupper, hvis formål er at undersøge og evaluere tre forskellige modeller for sorggrupper:

1. Sorggrupper på kommunale skoler, med uddannede sorgvejledere
2. Sorggrupper på andre kommunale eller private matrikler, i samarbejde med eksempelvis Skyggebørn, eller en anden civilsamfundsorganisation.
3. Sorggrupper i kirker eller forsamlingshuse e.l., i samarbejde med Folkekirken

Projektet skal undersøge kvalitative såvel som kvantitative parametre for sorggruppernes effekt og rækkevidde, herunder:

- Hvilke børn deltager i sorggrupperne og hvor kommer disse børn fra geografisk?
- Er der nogle sorggrupper, som ikke appellerer til børn af bestemte grupperinger (alder, etnicitet, seksualitet, skoletilbud), og hvorfor?
- Hvad synes børnene og deres forældre/værger om sorggruppen?
- Er der en langvarig effekt at spore på trivslen, på uddannelsesniveau eller på andre udfordringer, der typisk opleves med børn eller unge, som har oplevet sorg?
- Er der børn eller unge, som ikke passer ind i nogle af de tre modeller, og hvorfor ikke?

Ved model 1 etableres der en kommunal indsats, som det kendes fra andre kommuner med sorggrupper på skoler. Sorgruppevejlederen uddannes af f.eks. Kræftens Bekæmpelse, der har stor erfaring inden for området. Kommunen vil derfor stå for etablering af uddannelsesforløb, uddannelse af medarbejder, materialer, drift og løn til tre sorgruppeledere.

Ved model 2 etableres der en ny type samarbejde med en civilsamfundsorganisation, som f.eks. Skyggebørn, hvor sorggruppen placeres uden for skolerne. I modsætning til model 1, hvor sorgruppelederne vælges ud fra skolens egne medarbejdere, vil organisationen stå for at udvælge en placering og ansætte medarbejdere til drift af gruppen.

Ved model 3 er der allerede opbygget gode erfaringer i Folkekirken, hvor flere kirker har sorggrupper, som tages direkte med i projektet, og en løbende dialog vil foregå mellem kommunen og kirken. Den endelige evaluering af de tre modeller udføres af Aarhus Kommune, i samarbejde med de inddragne aktører, ved afslutningen af pilotprojektet.

Da der er tale om et større tværfagligt projekt uden tidligere erfaringer, er det ikke muligt at forudsige den økonomiske effekt. Forslagsstillerne ønsker dog ikke at gå på kompromis med projektets kvalitet og den ønskede effekt på børn og unges trivsel. Det foreslås derfor, at det samlede pilotprojektet finansieres ved at ansøge Den Sociale Investeringsfond om midlerne.

Forslag

Det foreslås, at:

- 1) Byrådet igangsætter arbejdet med et pilotprojekt, hvor der afprøves tre modeller for sorggrupper, målrettet børn og unge i sorg ved sygdom eller dødsfald i nær familie
- 2) Magistratsafdelingen for Børn Og Unge bedes om at oprette aftale med civilsamfundsorganisationer og Folkekirken, for at etablere sorggrupper i de 3 modeller.
- 3) Byrådet beder Magistratsafdelingen for Børn og Unge om at udarbejde en ansøgning til den Sociale Investeringsfond, som skitserer projektets opbygning, tidsplan og rammer til den endelige evaluering. Ansøgningen skal forelægges byrådet i en indstilling til godkendelse, senest medio 2023.

På vegne af byrådsgrupperne:

Socialdemokratiet, Lone Hindø og Eva Borchorst Mejnertz

Det Konservative Folkeparti, Mette Skautrup (ordfører på vegne af forslagsstillerne)

Socialistisk Folkeparti, Jan Ravn Christensen

Venstre, Matilde Hjort Bressum

Enhedslisten- de rød grønne, Katrine Vinther Nielsen

Indstilling

Til Aarhus Byråd via Magistraten
Fra Børn og Unge
Dato 14. april 2023

Svar på spørgsmål fra partierne vedrørende forslag fra KF, S, SF, V og EL om sorggrupper til børn og unge

1. Resume

Børn, som vokser op med sorg pga. dødsfald eller trussel om tab af en kritisk syg forælder, er i risiko for at trække sorgen med ind i voksenlivet, særligt hvis de ikke får den nødvendige hjælp til at bearbejde sorgen. Forskning peger på bl.a. frafald fra uddannelse, øget risiko for misbrug, ensomhed og psykisk sygdom som nogle af de negative konsekvenser, der kan være risiko for.

Ingen børn og unge skal stå alene med sorg, og netop sorggrupper har veldokumenteret positiv effekt på børnenes trivsel. Partierne foreslår, at:

- der som pilotprojekt afprøves tre forskellige modeller for sorggrupper som et tilbud til børn og unge i sorg. Modellerne er:
 - Sorggrupper på kommunale skoler med uddannede sorgvejledere
 - Sorggrupper i samarbejde med f.eks. Skygegebørn eller anden civilsamfundsorganisation
 - Sorggrupper i kirker, forsamlingshuse eller lignende i samarbejde med Folkekirken.
- finansieringen af pilotprojektet sikres ved en ansøgning til Den Sociale Investeringsfond (herefter DSI)

Hvis man ønsker at igangsætte pilotprojektet inden det er afklaret, om DSI vil finansiere, kræver det særskilt finansiering. Efter drøftelse med DSI foreslås det, at man vælger at finansiere pilotprojektet først, og derigennem modner indsatsen til en ansøgning om udbredelse og forankring til DSI.

Nedenstående indstilling beskriver derfor, hvordan de tre modeller for sorggrupper kan afprøves, såfremt der findes finansiering hertil.

2. Beslutningspunkter

Det indstilles:

At 1) Magistratsafdelingen for Børn og Unge indgår i en dialog med civilsamfundsorganisationer (Skyggebørn og Det Nationale Sorgcenter) om aftaler om et styrket samarbejde ift. deres tilbud om gratis sorggrupper.

At 2) Magistratsafdelingen for Børn og Unge afsøger hvilke muligheder der er for et samarbejde med Folkekirken vedrørende sorggrupper for børn og unge.

At 3) partierne fremsender budgetforslag til finansiering af pilotprojekt af sorggrupper på kommunale skoler målrettet børn og unge i sorg ved sygdom eller dødsfald i nærmeste familie samt evaluering af sorggrupper i de tre modeller.

At 4) Magistratsafdelingen for Børn og Unge på baggrund af resultaterne fra pilotprojektet og afsøgning af samarbejds muligheder vurderer, om der skal udarbejdes en ansøgning til Den Sociale Investeringsfond med henblik på udbredelse af én eller flere modeller for sorggrupper.

3. Hvorfor fremsendes indstillingen

Byrådet besluttede på deres møde den 22. februar 2023 at fremsende forslaget "Forslag fra KF, S, SF, V og EL om sorggrupper for børn og unge" til Magistratsafdelingen for Børn og Unge til besvarelse i form af en indstilling.

Indstillingen fremsendes som svar på denne beslutning.

Partierne foreslår, at:

- der som pilotprojekt afprøves tre forskellige modeller for sorggrupper som et tilbud til børn og unge i sorg.
- finansieringen af pilotprojektet sikres ved en ansøgning til Den Sociale Investeringsfond (herefter DSI)

Formålet med DSI er at igangsætte sociale effektinvesteringer, hvor man efter tid betaler pengene tilbage. Det kræver viden om økonomiske effekter, som ikke er til stede i dag. Derfor er det vanskeligt at opstarte projektet via DSI.

Indstillingen foreslår derfor, at der findes finansiering til en pilotafprøvning til modning af indsatsen forud for stillingtagen om en ansøgning til DSI.

4. Hvilken værdi skabes for borgere og samfund?

Børn og unge, som oplever sorg, fordi en af forældrene er kritisk syg eller dør, er i risiko for, at sorgen trækker spor med sig ind i voksenlivet, særligt, hvis de ikke får hjælp til at bearbejde sorgen. De oplever f.eks. hyppigere ikke at få en uddannelse sammenlignet med jævnaldrende, at de får oftere depression eller anden psykisk sygdom, og at de ender hyppigere i misbrug end andre unge.

Sorggrupper for børn og unge giver mulighed for at tale om noget meget svært, og derved kunne skabe bedre trivsel og mental sundhed for denne gruppe af børn og unge.

Deltagelse i sorggrupper kan muligvis forebygge, at sorg udvikler sig til *kompliceret sorg*. Hvis sorg udvikler sig til *kompliceret sorg*, har Aarhus Kommune et tilbud forankret i Sociale Forhold og Beskæftigelse til børn med kompliceret sorg.

Deltagelse i sorggrupper har i flere kommuner vist sig at være en god hjælp til børnene og de unge.

Sorggrupper for børn og unge taler ind i målet om, at Aarhus skal være en by, hvor alle er sunde og trives.

5. Hvad, hvem og hvordan?

Herunder vil de tre modeller blive beskrevet.

Ad A: Sorggrupper på kommunale skoler

Sorggrupper på kommunale skoler varetages af fagpersonale fra den enkelte skoler. Det kræver, at fagpersonerne forud for oprettelsen har gennemført et sorgvejlederkursus.

Skyggebørn og *Det Nationale Sorgcenter* tilbyder et tre dages sorgvejlederkursus til lærere, pædagoger og sundhedsfagligt personale.

I en afprøvning af sorggrupper på kommunale skoler vil det med fordel være to fagpersoner, som driver sorggruppen sammen, så der er mulighed for sparring og erfaringsudveksling.

Det foreslås i pilotprojektet at afprøve sorggruppeforløb på tre skoler i Aarhus Kommune, hvor hver skole uddanner to sorgvejledere. Det kræver:

- Frikøb af sorgvejledere til forberedelse og afholdelse af sorggrupper fx hver 14. dag
- Opfølgning og vurdering af værdi for de deltagende børn og unge med inddragelse af deltagere, forældre og sorgvejledere

Ad B: Sorggrupper i samarbejde med civilsamfundsorganisationer

Forslaget fra partierne nævner organisationen *Skyggebørn* som udbyder af sorggrupper. *Skyggebørn* har samtalegrupper for børn og unge i sorg, der har mistet fx mor, far eller søskende – eller børn/unge, hvis hverdag er præget af alvorlig sygdom i nærmeste familie. *Skyggebørns* tilbud er gratis.

Det Nationale Sorgcenter tilbyder også gratis støttende forløb til børn og unge, der lever med fysisk sygdom eller dødsfald hos enten en forælder eller søskende. Hos Det nationale Sorgcenter leder psykologer grupperne.

Muligheden for et tættere samarbejde, fx om formidling, mellem Aarhus Kommune og de to organisationer kan af-søges.

Ad C: Sorggrupper i samarbejde med Folkekirken

Folkekirken i Aarhus har i enkelte sogne etableret sorggrupper for børn og unge fra 16 til 22 år. Så vidt vides er der ikke etableret sorggrupper for yngre børn og unge. Gruppelederne har forskellig baggrund f.eks. præst eller psykolog.

Der er brug for en nærmere afsøgning og etablering af et samarbejde mellem Børn og Unge og Folkekirken, hvis der i fællesskab skal oprettes et gruppetilbud for både børn og unge for en yngre målgruppe.

Evaluering af pilotprojekt

Pilotprojektet bør evalueres for at sikre læring af de tre modeller for sorggrupper i pilotprojektet, samt for at indsamle data til en eventuel ansøgning til DSI.

I løbet af en kortere projektperiode på fx 2 år vil det sandsynligvis være muligt at vurdere de kortsigtede virkninger af sorggrupperne. Forslag til indikatorer på korterevarende resultatmål for virkningen af indsatsen kunne være:

- Antal børn og unge, der anvender sorggrupperne
- Om børnene og de unge oplever, at de får det bedre ved at deltage i sorggruppen
- Om forældre og lærere oplever en positiv virkning hos barnet eller den unge

Det er vanskeligt at afdække effekten af indsatsen, da der er tale om en relativt lille indsats, som det dels er vanskeligt at isolere værdien af og dels vil tage flere år inden den langsigtede værdi kan måles. I en ansøgning til DSI er der krav om specifikke resultatmål, som kan indikere, hvad værdien af indsatsen giver i form af økonomiske besparelser. Det kunne f.eks. være gennem højere beskæftigelsesandel, gennemførelse af 9. klasses afgangsprøver eller

behov for færre ressourcetunge indsatser sammenlignet med andre i samme målgruppe, der ikke har deltaget i sorggrupper.

DSI fastsætter målene i forhold til tidsrammen for finansieringen. Dette bør der derfor tages højde for i forbindelse med beslutning om igangsættelse af en ansøgning til DSI.

6. Hvilke ressourcer kræves?

Beslutningsforslaget fra partierne lægger op til, at projektet kan finansieres via en ansøgning til DSI.

Formålet med DSI er at igangsætte sociale effektinvesteringer i samarbejde med kommunen og potentielt en ekstern leverandør og flere andre investorer. I samarbejdet yder DSI en risikoafdækning på vegne af kommunen, som på baggrund af en løbende opfølgning på konkrete resultatmål skal betale pengene tilbage til fonden, når de aftalte effekter opnås. For at dette kan fungere i praksis er der behov for en vis viden om de økonomiske effekter, der forventes på baggrund af sorggrupperne. Denne viden er pt. ikke tilgængelig, hvorfor det er vanskeligt at opstarte dette projekt som en social effektinvestering. Via en finansiering af pilotprojektet, kan projektet eventuelt modnes så meget, at der efterfølgende vil være mulighed for at igangsætte en social effektinvestering.

Forslaget er derfor, at projektet implementeres og følges over en periode på minimum to år, inden værdien for børnene vurderes. Og at der først tages stilling til en eventuel ansøgning til DSI derefter. En projektperiode på 2 år vil kunne give indikationer på kortsigtede virkninger af sorggrupper, men ikke langsigtede resultater, eller sikker viden om den økonomiske effekt.

Herunder beskrives de forventede krævede ressourcer i et pilotprojekt.

Ad A: Sorggrupper på kommunale skoler.

For at oprette og drive sorggrupper på kommunale skoler, er der behov for finansiering af uddannelsesforløb for fagpersoner, frikøb af personale til varetagelse af funktionen, herunder sparring samt vikardækning, hvis sorggrupperne foregår i skoletiden.

Dertil kommer et beløb til faglig understøttelse i forbindelse med udvikling af indsatsen og evaluering af sorggrupperne med henblik på en ansøgning til DSI. Hvis der er tale om et projekt finansieret af DSI, vil der sandsynligvis være behov for yderligere evalueringssressourcer.

Beregningen herunder er på baggrund af forslag om sorggrupper på tre kommunale skoler med to sorgvejledere hver inkl. vikardækning.

Estimerede samlede udgifter for sorggrupper (2023-priser):

	2024	2025	2026	2027
Samlet	444.662	389.390	389.390	389.390

Ad B: Sorggrupper i samarbejde med civilsamfundsorganisationer.

Sorggrupperne i *Skyggebørn* og *Det Nationale Sorgcenter* er gratis, og der er derfor ikke forbundet en omkostning hermed.

Afsøgning af mulighed for etablering af kontakt til civilsamfundsorganisationer og samarbejde vedrørende kommunikation vil kunne gøres inden for den nuværende ramme.

Ad C: Sorggrupper i samarbejde med Folkekirken.

Der vil skulle igangsættes et samarbejde med kirkerne i Aarhus vedrørende evt. uddannelse og finansiering af sorgvejledere samt drift af grupperne

Afsøgning af mulighed for etablering af kontakt og samarbejde med Folkekirken kan gøres inden for den nuværende ramme, hvis kirkerne selv vil drifte sorggrupperne uden yderligere finansiering.

Ad Evaluering:

Hvis kommunen ønsker at evaluere indsatsen, bør det ske efter aftale med organisationerne og Folkekirken.

Det foreslås, at der sideløbende med afprøvning af et pilotprojekt indsamles data og evalueres. Den estimerede omkostning ved en mindre, intern evaluering af de tre modeller for sorggrupper er 100.000 kr. fordelt over projektperioden.

7. Hvordan følges der op?

Aarhuskompasset vil sætte retningen for opfølgning og vurdering af pilotprojektet med de tre modeller for sorggrupper.

Det vil løbende blive undersøgt, hvilken værdi sorggruppeindsatsen har for børnene og de unge i de tre pilotmodeller, og derfor vil inddragelse af sorggruppelederne, børn, unge og forældre være det bærende element i vurderingen.

Thomas Medom

/

Tanja Nyborg

Bilag

Bilag 1: Forslag fra partierne om sorggrupper for børn og unge

Bilag 2:

Tidligere beslutninger:

Beslutningsforslag fra partierne vedr. sorggrupper til børn og unge, byrådsmødet d. 22.02.2023, punkt 14

Sagsnr.
EMN -2023-002814

Antal tegn: 11.665

Sagsbehandler: Lis Fenger

Tlf.: 51 57 51 37

E-post: lef@aarhus.dk

Punkt 9: Svar på forslag fra Børne- og ungebyrådet om undervisning om diagnoser og mere støtteundervisning (OKJ)

Tid: 15 min. Deltagere: Helle Mølgaard og Jens Møller Hald

Beslutningsmemo

20. april 2023

Side 1 af 2

Emne **Svar på forslag fra Børne- og ungebyrådet om bedre undervisning om diagnoser og støtteundervisning i klasserne**
 Til Rådmandsmøde den 25. april 2023

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Forvaltningschef Ole Kiil har sat byrådsindstillingen vedr. svar på forslag om *Bedre undervisning om diagnoser og mere støtteundervisning i klasserne* på dagsordenen med henblik på drøftelse og godkendelse.

Byrådet behandlede den 22. februar 2023 et forslag fra Børne- og ungebyrådet om bedre undervisning om diagnoser og mere støtteundervisning i klasserne. På byrådsmødet blev det besluttet at sende forslaget til behandling i Børn og Unge med henblik på belysning og videre behandling i Byrådet.

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles:

- At udkast til byrådsindstilling (se bilag) om svar på Børne- og ungebyrådets forslag om bedre undervisning om diagnoser og mere støtteundervisning i klasserne drøftes og godkendes.

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

I forbindelse med udvikling af Brede Børnefællesskaber vil viden om diagnoser og specialpædagogik indgå i den praksisnære kompetenceudvikling, som den enkelte lærer/pædagog kan trække på i forhold til konkrete behov i den enkelte klasse for at give børnene mere viden om emnet. Det kræver derfor ikke yderligere ressourcer.

Børne- og Ungebyrådets forslag om bedre undervisning i diagnoser er et godt bidrag til at påpege vigtigheden af at holde fokus på arbejdet med at skabe trygge fællesskaber, som bygger på viden om hinanden og hinandens særlige interesser, styrker og behov, også ud fra viden om, at "kendskab giver venskab".

Den byrådsbesluttede indsats Brede Børnefællesskaber har fokus på inkluderende læringsmiljøer og deltagelsesveje for alle børn. For at nå det mål, kompetenceudvikles der om praksisnær viden om specialpædagogiske kompetencer ind i almenområdet (mellemløbet). Det betyder, at der i denne proces vil blive tilført viden om diagnoser som en integreret del af de praksisnære kompetenceforløb, der handler om udmøntning af specialpædagogik i almenområderne.

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

Udvikling og Tilsyn

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Telefon: 23 38 01 55

Direkte telefon: 40 23 14 51

Direkte e-mail:

hostrup@aarhus.dk

Sagsbehandler:

Christina Baluna Hostrup

Kompetenceudviklingen vil være med til at understøtte og udbrede viden og dermed forståelse og accept af diversitet og mangfoldighed blandt både børn og unge, deres forældre samt lærere og pædagoger.

20. april 2023
Side 2 af 2

4. Økonomiske konsekvenser af forslaget

Flere to-voksenterimer forudsætter tilførsel af ekstra ressourcer til skolerne. Dette kan fremsættes som forslag af partierne i forbindelse med den kommende budgetproces. En ekstra lektion om ugen med en ekstra voksen for alle almene 0.-9. klasser på kommunens 45 folkeskoler svarer til en samlet årlig udgift på ca. 27,5 mio. kroner. En ekstra lektion om ugen med en ekstra voksen for alle almene 0.-3. klasser (indskolingen) på kommunens 45 folkeskoler svarer til en samlet årlig udgift på ca. 10 mio. kroner.

Forslaget om to-voksenundervisning bevirker en betydelig merudgift, som det ikke er muligt at finde i den eksisterende ramme. Det vil derfor kræve at der gives en ekstra bevilling til opgaven i forbindelse med budgetforliget for Budget 2024.

5. Videre proces og kommunikation

Nedenstående er et bud på tidsplan for beslutningsproces vedr. bedre undervisning om diagnoser og mere støtteundervisning i klasserne.

Aktivitet	Tid
Rådmandsmøde	25. april 2023
Magistratsmøde	15. maj 2023
Byrådsmøde (1. behandling)	24. maj 2023
Evt. udvalgsbehandling	31. maj 2023
Evt. byrådsmøde (2. behandling)	7. juni 2023

Indstilling

Til Aarhus Byråd via Magistraten

Fra Børn og Unge

Dato Dato for fremsendelse

Svar på forslag fra Børne- og ungebyrådet om bedre undervisning om diagnoser og mere støtteundervisning i klasserne

1. Resume

Byrådet behandlede den 22. februar 2023 et forslag fra Børne- og ungebyrådet om bedre undervisning om diagnoser og mere støtteundervisning i klasserne. Sagen blev sendt til behandling i Magistraten.

Børn og Unge tilslutter sig intentionerne bag Børne- og ungebyrådets forslag.

Viden om diagnoser vil være en integreret del af praksisnær kompetenceudviklingen af lærere og pædagoger i forbindelse med Bredere Børnefællesskaber. Det vil forgå i et tæt samarbejde med videns medarbejdere fra PPR, så den nødvendige viden skabes i et samarbejde til gavn for eleverne, der herved får en bedre kontekst med hinanden, sig selv og de voksne at være i.

Forslaget om flere to-lærertimer taler bl.a. ind i skolernes mulighed for at konvertere understøttende undervisning til to-voksenordninger i den fagopdelte undervisning. Herudover vil yderligere to-voksentimer i udgangspunktet kræve ekstra finansiering, og indstillingen belyser omkostningerne ved forskellige scenarier.

2. Beslutningspunkter

Det indstilles:

At 1) der er et skærpet fokus på viden om diagnoser og specialpædagogiske kompetencer som en del af Bredere Børnefællesskaber. Diagnoseforståelsen samt viden om undervisningsmaterialer og -forløb tænkes ind i den plan-

lagte kompetenceudvikling, som den enkelte lærer/pædagog kan trække på, når der opstår et behov i klassen for at tale med børnene om emnet.

At 2) den enkelte skole tager stilling til, om og hvordan der bruges to-voksenundervisning, og at partierne i forbindelse med den kommende budgetproces kan fremsætte forslag om økonomisk understøttelse heraf.

3. Hvorfor fremsendes indstillingen?

Indstillingen fremsendes på baggrund af forslag fra Børne- og ungebyrådet om "Bedre undervisning om diagnoser og mere støtteundervisning i klasserne". Baggrunden for forslaget er, at der er et stigende antal børn og unge, der får diagnoser.

Børne- og ungebyrådet vil gerne udbrede viden om diagnoser med henblik på at styrke forståelsen blandt børn og unge om, at vi er forskellige og kan noget forskelligt. Endvidere ønsker Børne- og ungebyrådet at styrke læringsmiljøet for både elever og lærere ved flere to-voksentimer på skoleskemaet.

4. Hvilken værdi skabes for borgere og samfund?

Bedre undervisning om diagnoser

Når vi lykkes med at skabe fællesskaber, der er præget af tolerance, forståelse og accept af de forskelligheder, der altid vil være, når flere er samlet, opstår der en tryghed og et mod til at være en del af noget større end en selv.

Det er af betydning, hvordan vi taler om problemer og diagnoser, og det er vigtigt samtidig at huske på, at på trods af stigende mistrivsel mellem børn og unge, er det et flertal af børn og unge, der trives.

Undervisning i diagnoser må være en balance mellem at give børnene viden med henblik på at skabe forståelse og samtidig undgå at forstørre unødigt. Derfor er det vigtigt, at det er den eller de voksne, der er tæt på børnene, der har opgaven, når der er behov. I den forbindelse bør der være en opmærksomhed på at undgå en øget psykologisering samt "selv-diagnosticering" hos børnene og de unge,

hvilket der ifølge Børns Vilkår og Center for ADHD lige nu ses en tendens til.

Trygge og motiverende læringsfællesskaber i skolen er forudsætningen for læring og trivsel. Tryghed understøttes, når eleven oplever sig accepteret som den, han eller hun er. Med eller uden diagnoser. Med eller uden særlige behov.

Der er i Brede Børnefællesskaber fokus på de læringsmiljøer og sociale fællesskaber, eleven er en del af. Der er brug for at justere på den aktuelle individualisering og præstationskultur blandt børn og unge.

En fællesskabsfokuseret indsats med respekt for børn og unges særlige behov/diagnoser vil medføre flere trygge læringsmiljøer og fællesskaber, som vil komme både elever, pædagogisk personale og forældre til gavn.

Når vi lærer vores børn og unge at indgå trygt og bidragende i fællesskaberne, får det stor betydning for den måde, de hen over livet kan og vil indgå i fællesskaber på. Det særlige fokus på "fællesskabet" allerede i grundskolen vil have afgørende værdi for børn og unges dannelse og dermed for samfundsudviklingen generelt.

To-voksenordninger

To voksne i undervisningen kan være et redskab til at styrke læringen og trivslen for såvel elever med særlige behov som øvrige elever gennem mere fokuseret tid til den enkelte elev og bedre mulighed for en differentieret tilrettelæggelse og gennemførelse af undervisningen.

To-voksenordninger giver et øget fokus på det enkelte barns trivsel og læring, og i den konkrete undervisningssituation vil der være større mulighed for at støtte og hjælpe enkelte børn i deres læring – også til gavn for den samlede børnegruppe. På den måde kan to-voksenordning også have en afledt effekt på mindre segregering af elever og større grad af inklusion i den almindelige undervisning.

Det må bemærkes, at der i forslaget fra Børne- og ungebyrådet specifikt nævnes to-lærerordninger, mens Børn og

Unge i almindelighed opererer med det bredere begreb to-voksenordning, hvor den ekstra voksne kan være såvel en lærer som en pædagog eller anden fagprofessionel. Således er der solid erfaring for, at pædagoger kan komplementere lærernes kompetencer i undervisningen, herunder særligt i indskolingen.

5. Hvad, hvem og hvordan?

Bedre undervisning om diagnoser

Forslaget peger på vigtigheden af mere viden om diagnoser, så der kontinuerligt arbejdes med elevers forståelse, accept og anerkendelse af mangfoldigheden.

Forslaget ligger i tråd med Børn og Unges fokus på, at der arbejdes målrettet med skolen som et inkluderende fællesskab, hvor alle oplever sig som hørende til som dem, de er. Erfaringsmæssigt er det også vigtigt, at forældrene deler viden om deres børns eventuelle udfordringer. Viden på alle niveauer har betydning for værdiskabelsen i forhold til diversitet og mangfoldighed.

Børne- og ungebyrådets forslag om bedre undervisning i diagnoser er et godt bidrag til at påpege vigtigheden af at holde fokus på arbejdet med at skabe trygge fællesskaber, som bygger på viden om hinanden og hinandens særlige interesser, styrker og behov, også ud fra viden om, at "kendskab giver venskab".

I forbindelse med udvikling af Bredere Børnefællesskaber vil viden om diagnoser og specialpædagogik indgå i den praksisnære kompetenceudvikling af medarbejdere på skolerne.

Børn og Unge anbefaler på baggrund af ovenstående opmærksomheder, at man prioriterer at undervise børnene og de unge i diagnoser i de klasser, hvor der er et aktuelt behov for en specifik viden, så der kan skabes et trygt fællesskab, hvor eleverne har kendskab til hinandens forskelligheder.

Der findes mange forskellige undervisningsmaterialer, der oplyser om diagnoser fx:

- ADHD-foreningens materialer

- Autismeforeningens materialer
- Aarhus Kommunes Center for Specialpædagogiske Børnetilbud (Sociale Forhold og Beskæftigelse (MSB))
- Børn og Unges film om angst
- MSB's kommende film om autisme
- Forløb og materiale som skolerne kan tilkøbe f.eks. MOT¹

Børn og Unges kontaktperson til Børne- og ungebyrådet inddrages i planlægning af et møde med Børne- og ungebyrådet med henblik på en tættere inddragelse af deres idéer i forbindelse med understøttelse af fællesskabet.

Flere to-voksenter

Børn og Unge tilslutter sig, at det vurderes fra klasse til klasse, hvilken type to-voksenordning, der gavner den enkelte klasse mest. Det kræver lokalt kendskab at vurdere den konkrete classes behov og muligheder.

Endvidere følger det af folkeskoleloven og Aarhus Kommunes principper for decentralisering, at det er op til den enkelte skole at tilrettelægge undervisningen, herunder at afgøre hvornår og hvordan der inden for den økonomiske ramme og den pædagogiske og didaktiske opgave planlægges med to voksne i undervisningen. Skolebestyrelsen fastsætter principper for undervisningens organisering.

Byrådet har delegeret til den enkelte skole at beslutte, om den vil benytte muligheden for at konvertere understøttende undervisning til andre aktiviteter, der indebærer et tilsvarende personaleforbrug i undervisningen. Beslutningen gør det muligt for skolerne at gøre elevernes skoledag kortere og i stedet bruge ressourcerne på fx flere timer med to voksne i klassen.

¹MOT blev startet af norske topidrætsudøvere efter OL i 1994 for at forebygge sociale samfundsproblemer. MOT-konceptet er baseret på formålet om at skabe et tryggere samfund gennem dét at styrke unges robusthed, bevidsthed og mod – mod til at leve, mod til at vise omsorg og mod til at sige nej. MOT-konceptet "lånes" ud til skoler og kommuner som et abonnement, der indgås gennem et samarbejde.

6. Hvilke ressourcer kræves?

Bedre undervisning om diagnoser

Ressourcer til et skærpet fokus på viden om diagnoser og specialpædagogiske kompetencer tages fra den eksisterende ramme for udmøntningen af Bredere Børnefællesskaber.

Ressourcer til det tættere samarbejde med Børne- og ungebyrådet tages fra den eksisterende ramme for samarbejdet med Børne- og ungebyrådet.

Flere to-voksenter

En ekstra lektion om ugen med en ekstra voksen for alle almene 0.-9. klasser på kommunens 45 folkeskoler svarer til en samlet årlig udgift på ca. 27,5 mio. kroner. En ekstra lektion om ugen med en ekstra voksen for alle almene 0.-3. klasser (indskolingen) på kommunens 45 folkeskoler svarer til en samlet årlig udgift på ca. 10 mio. kroner.

Beregningerne baserer sig på, at der med en ekstra time menes en ekstra lektion (af 45 minutter). Beregningerne tager afsæt i, at halvdelen af timerne i indskolingen kan varetages af en pædagog (og den anden halvdel af en lærer), mens timerne for mellemtrin og udskoling alene varetages af lærere. Opdelingen stemmer med skolernes tilbagemeldinger i skoleanalysen i forhold til, hvilke faggrupper der varetager den understøttende undervisning.

Forslaget om to-voksenundervisning medfører en betydelig merudgift, som det ikke er muligt at finde i den eksisterende ramme. Det vil derfor kræve, at der gives en ekstra bevilling til opgaven. Partierne har mulighed for at fremsende budgetforslag herom i forbindelse med budgetforliget for Budget 2024.

7. Hvordan følges der op?

Der etableres en tættere dialog med Børne- og Ungebyrådet om ideer, forslag og konkrete handlinger til at være med til at skabe tryggere og mere inkluderende fællesskaber i skolen. Arbejdet tænkes ind i den løbende opfølgning i udmøntningen af Bredere Børnefællesskaber.

Thomas Medom

/

Tanja Nyborg

Bilag

- Bilag 1: Beslutningsforslag

Tidligere beslutninger

- På byrådsmødet den 22. feb. 2023 blev det besluttet, at Børne -og ungebyrådets forslag fremsendes til Magistratsafdelingen for Børn og Unge med henblik på udarbejdelse af en indstilling.

Sagsnummer: EMN – 2023 - 003993

Antal tegn: 10.969

Pædagogik og Forebyggelse

Sagsbehandler: Stine Clasen og Christina

Tlf.: 29 20 99 44

Baluna Hostrup

Tlf.: 40231451

E-post: hostrup@aarhus.dk

Bedre undervisning om diagnoser og mere støtteundervisning i klasserne

Antallet af børn og unge med diagnoser stiger. Men samtidig med denne udvikling, så følger fokuset i folkeskolens undervisning ikke med. I Børne- og ungebyrådet oplever vi, at flere børn og unge ikke får den nødvendige hjælp, og samtidig bliver diagnoser brugt som skældsord af nogle elever, der mangler viden og forståelse på området. Derfor vil vi gerne sætte mere fokus på både elever med diagnoser, og også de elever uden diagnoser, som blot har brug for en ekstra hjælpende hånd i skolen.

Vi vil gerne gøre dette emne mindre tabubelagt, da vi ønsker, at alle børn og unge får den hjælp, som vi mener, de har krav på. Derfor foreslår vi, at der laves et undervisningsforløb om diagnoser, så man som barn og ung bedre kan forstå, hvad det vil sige, når en klassekammerat eller en anden bekendt har en diagnose.

Vi mener også, at lærere skal have mere hjælp i dagligdagen. Dette skal ske gennem flere tolærertimer. I alle klasser er der brug for ekstra hjælp: Måske sidder der en elev med en diagnose, eller måske har nogle af eleverne det svært i undervisningen. Derfor vil vi gerne have flere tolærertimer, hvor der er ekstra fokus på de specielle behov, som den enkelte klasse eller elev har brug for.

Det kan være rigtig svært at få lov til at gå i en specialklasse, og derfor ender mange elever med udfordringer med at blive i de almindelige klasser i folkeskolen. Af den grund er det nødvendigt, at lærerne i den almindelige folkeskole har dele af den viden, som specialklasselærerne besidder, og at de løbende bliver opkvalificeret gennem kurser.

Forslag

Børne- og ungebyrådet foreslår, at:

- 1) Der laves tre forskellige kommunale undervisningstilbud til den sidste del af indskolingen, mellemtrinnet og udskolingen om diagnoser, som tilbydes til grundskolerne.
- 2) Antallet af tolærertimer øges, og at det vurderes fra klasse til klasse, hvilken type tolærerundervisning, der gavner den enkelte klasse mest.

Motivation punkt 1

I Børne- og ungebyrådet mener vi, at det er vigtigt at få sat fokus på børn og unge med diagnoser. Dette skal ske gennem tre kommunale undervisningstilbud om diagnoser til eleverne i den sidste del af indskoling (2. og 3. klasse), mellemtrinnet og udskoling.

Det er vigtigt, at undervisningstilbuddene er tilpasset de forskellige alderstrin, da det ikke er det samme, der giver mening at blive undervist i, når man er 8 år, som når man er 12 år. Undervisningstilbuddene skal skabe en øget forståelse for, hvad diagnoser er, og hvordan de kan påvirke den enkelte. Samtidig skal undervisningen hjælpe med at fjerne de misforståelser og tabuer, der er om diagnoser på nuværende tidspunkt. Det vil forhåbentlig også resultere i, at diagnoser ikke længere vil blive brugt som skældsord, og det vil dermed skabe en trykkeligere skoledag for alle.

Det er vigtigt for os, at ingen bliver udstillet eller følger sig tvunget til at tale om deres diagnose, hvis de ikke har lyst. Undervisningsforløbene skal derfor ikke rettes mod enkeltpersoner, men skal i stedet være et læringstilbud, hvor alle kan få information om diverse forskellige diagnoser. Undervisningsforløbet kan bruge allerede eksisterende materialer, der blot skal samles, struktureres og formidles på en god måde. Meningen er, at alle klasser skal tilbydes dette, og ikke kun i klasser, hvor man har elever med diagnoser.

Vi mener, at det er meget vigtigt, at børn og unge lærer disse ting, også selvom man ikke har elever med diagnoser i ens klasse. Denne information vil være gavnlig fremadrettet. Størstedelen af os kommer til at møde nogle med diagnoser enten i skolen, på fritidsjobbet, i foreningslivet eller senere. Hvis man allerede tidligt ved, hvordan man opfører sig mest hensynsfuldt overfor et andet menneske med en diagnose, så får vi et samfund, hvor flere føler sig mødt og godt behandlet.

Dette forslag vil sikre et bedre skolemiljø for børn og unge med diagnoser, og det vil sikre at både elever og lærere bliver oplyst om emnet. Vi håber det vil resultere i, at emnet bliver mindre tabubelagt.

Motivation punkt 2

Vi i Børne- og ungebyrådet mener, at der skal sættes flere tolærertimer på skoleskemaet. Det vil sikre et bedre læringsmiljø for både elever og lærere. For eleverne vil det betyde, at de kan blive ved med at udvikle sig fagligt og få den støtte, som de har brug for. På den måde bliver elever ikke

tabt og mister motivationen. Man kan på nuværende tidspunkt måske føle sig lidt glemmt i klasseværelset, da læreren ikke har tid til at hjælpe alle. Men hvis der var en ekstra lærer i flere timer, ville man nemmere kunne få den hjælp, man har brug for. Vi ved, at det vil koste en del ressourcer, men vi mener også, at det virkelig er et vigtigt område, som bør prioriteres.

For lærerne vil det også gavne med flere tolærertimer, da det vil afhjælpe en stressfyldt hverdag. En analyse fra Danske Professionshøjskoler anslår, at der om 10 år vil mangle ca. 13.000 lærere i folkeskolen¹. En af grundene hertil er, at lærernes hverdag på nuværende tidspunkt er stressfyldt. En undersøgelse fra 2018 viste, at 68% af lærere havde følt sig stressede på grund af arbejdet inden for de seneste 2 uger². Vi tror, at der er direkte sammenhæng mellem den stressede hverdag, og det fallende antal lærere. Vi tror, at ved hjælp af flere tolærertimer, kan man afhjælpe noget af stressen. Samtidig vil det være mere attraktivt at være lærer, når man i nogle fag kan deles om arbejdsbyrden og ikke skal stresse rundt, for at nå at hjælpe alle elever selv. En ide kunne være at lave et samarbejde med læreruddannelsen, hvor skolerne får mulighed for at have nogle lærerstuderende til at indgå i tolærertimerne. Forslaget vil derved hjælpe både de elever, som har diagnoser, de resterende elever i klassen og lærerstaben.

Tolærertimerne skal selvfølgelig gives ordentligt ud. I nogle klasser vil det være godt, hvis den ekstra lærer er en, som kender eleverne og deres behov, mens det i andre klasser er vigtigere, at det er en lærer, som er uddannet i det fag, hvor de skal hjælpe til. Der vil være forskellige faglige og sociale behov i klasserne, og derfor skal det vurderes fra klasse til klasse, hvilken sammensætning af tolærertimer, klassen har bedst gavn af. Det vil være gavnligt, at denne vurdering sker i samarbejde med klassens elever, da de kender deres egne behov bedst.

¹ <https://www.altinget.dk/uddannelse/artikel/skoleledere-laerermangel-er-et-af-vores-stoerste-samfundsproblemer-men-vi-har-alle-rede-loesninger-som-virker>

² <https://www.folkeskolen.dk/arbejdsliv-psykisk-arbejds miljo-stress/nye-tal-laererne-er-blevet-lidt-mindre-stressede-og-syge/1353903>

Punkt 10: Skolernes brug af selvejende haller B2023 (NH)

Tid: 10 min. Deltagere: Cecilie Sandkvist Adamsen og Kathrine Posselt Callesen

Beslutningsmemo

20. april 2023

Side 1 af 2

Emne **Modeller for skolers brug af selvejende haller**
Til Rådmandsmøde d. 25. april 2023

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Forvaltningschef Nicolaj Harbjerg har sat forslaget på dagsordenen, med henblik på, at rådmanden tager stilling til modeller for skolers brug af selvejende haller, som angives i det vedlagte notat.

Baggrund

Modellerne bygger på den vedlagte (tidligere fremsendte) analyse (bilag 2A og 2B), hvor hhv. MBU Plan og MKB Sport og Fritid har udarbejdet en vurdering af tre modeller til at øge skolernes brug af selvejende haller. På baggrund af analysen, er der foretaget en sammentænkning af modellerne:

Det anbefales blandt andet, at den samlede pulje tredeles således, at 1) skoler fortsat kompenseres for udgifter til selvejende haller, at 2) der fortsat reserveres et beløb til compensation af skolers faste lejeaftaler og 3) at der desuden ydes et tilskud til haller med særlige faciliteter, så skolerne i højere grad end i dag kan anvende specialfaciliteterne i kommunen.

Modellerne er nærmere beskrevet i bilag 1.

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles til rådmanden, at

- Modellerne for skolers brug af selvejende haller godkendes

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

I budgetaftalen for 2023-2026 nævnes modeller for brug af selvejende haller, som en del af bidraget til at håndtere fremtidig bæredygtig vækst.

Modellerne for skolers brug af selvejende haller skal være med til at øge skolernes brug af selvejende haller og samtidigt sikre, at de skoler der kompenseres for deres brug, reelt gør brug af selvejende haller.

Desuden skal det medvirke til en mere optimal udnyttelse af såvel kommunale som selvejende haller for borgere, hvor der er ledig haltid.

4. Økonomiske konsekvenser af forslaget

Den samlede pulje til formålet vil bestå af 1,2 mio. kr. (2023-priser), som MBU råder over (afsat i budgetforlig 2018) samt den ekstra 1 mio. kr., afsat ved budgetforlig 2023. Alt i alt 2,2 mio. kr.

BØRN OG UNGE

Økonomi og Administration
Aarhus Kommune

Planlægning

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Telefon: 28 35 26 00

Direkte e-mail:
cpka@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Kathrine Posselt Callesen
Cecilie Sandkvist Adamsen

20. april 2023
Side 2 af 2

5. Videre proces og kommunikation

Vedlagte bilag behandles på rådmandsmøde. Samtidig med behandling i MBU, behandles vedlagte bilag også på rådmandsmøder i MKB og BA.

Efter behandling i de tre magistratsafdelinger fremsendes vedlagte bilag til forligspartierne bag budgetforlig 2023.

Relevante aktører vil blive orienteret om beslutningen, herunder skoler, haller og øvrige eksterne samarbejdspartnere.

I Børn og Unge udarbejdes et simpelt ansøgningskema og ansøgningsproceduren kommunikeres ud via Ugepakken inden skemaplanlægningen påbegyndes i foråret. Der er fokus på, at ansøgningsproceduren bliver så simpel som mulig, så der er proportionalitet mellem arbejdsbyrde og evt. udbytte.

Bilag

Bilag 1. Model for skolers brug af selvejende haller

Bilag 2A. Skolernes brug af selvejende idrætshaller

Bilag 2B Belysning af skolernes brug af selvejende idrætshaller

Modeller for skolers brug af selvejende haller

21. februar 2023

Side 1 af 4

I budgetaftalen for 2023-2026 nævnes modeller for brug af selvejende haller, som en del af bidraget til at håndtere bæredygtig vækst.

Følgende fremgår af aftalen:

I forlængelse af budgetforliget for 2022 har Kultur og Borgerservice og Børn og Unge i fællesskab udarbejdet en vurdering af modeller til at øge skolernes brug af selvejende idrætsanlæg. På baggrund heraf afsatte forligsparterne 1 mio. kr. årligt på reserven. Der udarbejdes en model, som kombinerer elementer fra analysens tre forslag. Samtidig ønsker forligsparterne, at Borgmesterens Afdeling, Børn og Unge og Kultur og Borgerservice undersøger, hvordan der kan etableres en løsning, hvor borgerne kan benytte kommunale og selvejende haller, hvor der er ledig haltid. Dette vil medvirke til en mere optimal udnyttelse af såvel kommunale som selvejende idrætsanlæg, så de udnyttes bedre også i tidsrummet mellem 8 og 15.

Børn og Unge

Økonomi og Administration
Aarhus Kommune

Planlægning

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon: 41 86 44 16

Den tidligere fremsendte analyse er vedlagt dette notat som bilag 1A og bilag 1B.

Direkte e-mail:

sesaha@aarhus.dk

Baggrund

I analysen blev der udarbejdet en vurdering af tre modeller til at øge skolers brug af selvejende haller. Model 1 peger på at øremærke tilskuddet til skoler, der via Børn og Unge lejer sig ind i selvejende idrætshaller på grund af kapacitetspres. Modellen består af to delmodeller, hvor den underliggende præmis er en omfordeling af den eksisterende budgetpulje på 1,2 mio. kr. fra budgetforlig 2018 hos Børn og Unge, så det sikres, at midlerne går til skoler, der systematisk lejer sig ind i selvejende haller, og som mangler idrætsfaciliteter jf. Børn og Unges Skoleudbygningsprogram.

Sag: EMN-2023-002652

Sagsbehandler:

Kathrine Posselt Callesen
Cecilie Sandkvist Adamsen
Lars-Bo Teilberg Jørgensen
Morten Pedersen

Model 2 omhandler etablering af nye idrætshaller som tværgående velfærds-tilbud, gennem samtænkning af faciliteter mellem skoler og haller, allerede ved etablering af de selvejende haller. Kommunen skal yde et større anlægstilskud end hidtil, med henblik på at gøre den efterfølgende drift billigere for den selvejende hal.

Model 3 handler om at skabe et øget Åbent Skole samarbejde og brug af de selvejende idrætsfaciliteter, herunder også specialfaciliteter som fx atletik-, motorik-, og springhaller. Samarbejdet kan både begrænse sig til leje af haltimer eller udvides til et samarbejde med foreningerne og deres instruktører, så de står for idrætsundervisningen af eleverne i de selvejende idrætsfaciliteter.

Som beskrevet i analysen viser data, at ca. syv ud af de 18 skoler, der aktuelt oplever mangel på idrætsfaciliteter, jf. Børn og Unges skoleudbygningsprogram 2021, også lejer sig regelmæssigt ind i selvejende haller. Skolerne afvikler samlet ca. 5.300 timers idræt i de selvejende haller om året.

21. februar 2023

Side 2 af 4

Desuden viser det sig, at mens samtlige skoler egenfinansierer deres brug af selvejende haller, anvendte 11 af de skoler, der oplevede mangel på idrætsfaciliteter jf. skoleudbygningsprogrammet for 2021, ikke selvejende haller i idrætsundervisningen. Det er altså ikke tilstrækkeligt at begrunde tildelingen af midler, udelukkende med skoleudbygningsprogrammet, hvis det skal sikres, at midlerne anvendes efter formålet.

I Aarhus Kommune er der 29 selvejende haller, fordelt rundt i kommunen. Særligt specialfaciliteter såsom springhaller, motorikhaller mm. oplever en stor efterspørgsel fra skoler. På nuværende tidspunkt finansierer skolerne brugen af selvejende faciliteter ved prioritering af skolens egne midler, men hvis man ønsker at øge niveauet i forhold til det nuværende, kan de selvejende haller tildeles midler, som bruges til at udbyde timer og undervisningsforløb til kommunens skoler. På denne måde kommer modellen alle skoler til gavn.

Fremadrettet udmøntning og økonomi

For at det skal lykkes at øge skolernes samlede brug af de selvejende haller, er det Børn og Unge og Sport og Fritids anbefaling, at den samlede pulje til formålet, herunder de 1,2 mio. kr. (2023-priser) fra budgetforlig 2018 som Børn og Unge aktuelt råder over, og den ekstra 1 mio. kr. afsat ved budgetforlig 2023, bringes i spil, når modellerne og tildelingen af midler skal gentænkes. I tråd med den fremsendte analyse, anbefales det, at udmøntningen af den samlede pulje på 2,2 mio. kr. årligt, fremadrettet er tredelt:

- Ca. 1,8 mio. kr. går fortsat til at kompensere skolernes lejeudgifter til de selvejende haller, men tildelingsmodellen gentænkes.
 - Ca. 0,45 mio. kr. forhåndsreserveres fortsat til de faste lejeaftaler mellem Virupskolen/Børn og Unge og Fonden multihuset Hjortshøj om Multihuset Hjortshøj samt Skødstrup Skole/Børn og Unge og Fonden Skødstrup idræts- kulturcenter om Midtpunktet. Der reserveres desuden yderligere 0,2 mio. kr. til at kompensere Gammelgårdskolen for lejeudgifter til det kommende Åbyhøj Idrætscenter, hvis skolen fortsat har behov for at leje sig ind i den nye selvejende hal, når hallen åbner og det lykkes at indgå en lejeaftale mellem hallen og Børn og Unge.
 - Det efterlader 1,15 kr. til fordeling blandt de øvrige skoler.
- Ca. 0,4 mio. kr. reserveres til tilskud til haller med særlige faciliteter, med henblik på, at timeprisen sættes ned for de Aarhusianske folkeskoler. Midlernes administreres af MKB.

Modeller for øget brug af selvejende haller

Model 1 og model 2: tilskud til skoler (MBU)

Model 1, som administreres af MBU, handler om at sikre, at tilskuddet til brug af selvejende haller tilkommer de skoler, der faktisk har et behov og en mulig-

hed for at leje sig ind i en selvejende hal samtidigt med, at brugen af selvejende haller samlet set øges.

21. februar 2023
Side 3 af 4

Modellen peger på en simpel ansøgningsprocedure, hvor skoler forud for skoleåret og skemaplanlægningen, kan ansøge om tilskud gennem en motiveret beskrivelse af deres behov for ekstra idrætsfaciliteter. Det sikres, at ansøgningsproceduren er mindst muligt krævende for skolerne og administrationen. Hvis skolernes behov, som angivet i ansøgningen, overstiger midlerne fra puljen, prioriteres midlerne ud fra en kvalitativ vurdering af skolernes behov samt, hvilke skoler, der har mulighed for at leje sig ind i en selvejende hal.

Forud for fordeling af tilskud til de øvrige skoler inden skoleåret, reserveres 0,45 mio. kr. til kompensation for faste lejeaftaler indgået mellem Børn og Unge og Midtpunktet i Skødstrup og Viruphuset i Hjortshøj. Der reserveres desuden yderligere 0,2 mio. kr. til en forventet lejeaftale mellem Børn og Unge og Åbyhøj Idrætscenter. Indtil hallen åbner, tilgår de 0,2 mio. kr. puljen til kompensation af lejeudgifter på de øvrige skoler.

Finansiering af anlægs- og driftstilskud til etablering af nye selvejende haller rundt omkring i kommunen, hvis kapacitet kan samtænkes med skolernes behov for ekstra idrætsfaciliteter, vurderes herefter fra sag til sag jf. model 2 i den tidligere fremsendte analyse, der også er vedlagt notatet som bilag.

Model 3: Tilskud til selvejende haller (MKB Sport og Fritid)

Med model 3, som administreres af MKB, reserveres der 0,4 mio. kr. til at selvejende haller med særlige faciliteter (fx atletik, spring, motorik, tennis og badminton) og selvejende haller der ikke er placeret i umiddelbar nærhed til skoler, kan ansøge op til 50.000 kr. til særligt tilrettelagte aktiviteter eller forløb for aarhusianske folkeskoler.

Med modellen lægges der op til, at de selvejende haller maksimalt kan søge tilskud til forløb på op til 150 timer, dog dækkes der højest en timepris på 300 kr. til halleje eller 500 kr., hvis forløbet inkluderer instruktører. Restfinansiering aftales direkte mellem skolerne og de selvejende haller.

MKB udarbejder en simpel ansøgningsprocedure, hvor de selvejende haller løbende kan ansøge om tilskud til de aktiviteter eller forløb der udbydes til de aarhusianske folkeskoler. Det sikres, at ansøgningsproceduren er mindst muligt krævende for de selvejende haller og administrationen. Hvis de selvejende hallers behov overstiger midlerne fra puljen, prioriteres midlerne ud fra en samlet vurdering af kvaliteten af det enkelte forløb, sandsynlighed for samarbejde med skoler og de selvejende hallers behov for flere aktivitetstimer. Eventuelle ubrugte midler skal tilbageføres til puljen.

Ovenstående model skal medvirke, at der bliver flere aktivitetstimer i de selvejende haller samt at timeprisen sættes ned for de aarhusianske folkeskoler.

21. februar 2023
Side 4 af 4

Borgernes brug af ledig kapacitet i kommunale og selvejende haller

MKB arbejder allerede med at optimere brugen af eksisterende bygningsmasse. Det gøres for nuværende ved at udbyde ledige tider i hallerne til interesserede borgere via bookingsystemet WannaSport, som både kan tilgås via app og browser. Målet med WannaSport er at gøre det nemmere for borgerne at finde ledige tider i hallerne. Fokus har indtil videre været at optimere udnyttelsesgraden for de selvejende idrætsanlæg. Systemet kan med fordel udvikles til også at udleje ledige tider i de kommunale anlæg. Det foreslås at dette udføres gennem et samarbejde mellem MKB og MBU.

Notat

1. juli 2022
Side 1 af 4

Til	Forligskredsen
Til	Orientering

Skolernes brug af selvejende idrætshaller

Byrådet anmodede med vedtagelsen af budgetforlig 2022 den 20. september 2021 Børn og Unge og Kultur og Borgerservice om i fællesskab at udarbejde en vurdering af modeller til at øge skolernes køb / brug af selvejende idrætsanlæg.

I notatet opsummeres magistratsafdelingernes vurderinger af tre modeller. I vedlagte bilag 1 fremgår analyserne, der ligger til grund for vurderingen af modellerne.

Modellerne skal ses som supplerende snarere end gensidigt udelukkende, da de løser forskellige eksisterende udfordringer for skolerne og for de selvejende haller.

Model 1: Tilskuddet øremærkes til skoler, der via Børn og Unge lejer sig ind i selvejende idrætshaller på grund af kapacitetspres

Model 1 består af to delmodeller, hvor den underliggende præmis er en omfordeling af en eksisterende budgetpulje på 0,8 mio. kr. fra budgetforlig 2018 hos Børn og Unge, så det sikres, at midlerne fremadrettet tilgår de skoler, der

- 1) systematisk lejer sig ind i selvejende haller, og
- 2) mangler idrætsfaciliteter jf. Børn og Unges skoleudbygningsprogram.

Hertil kommer, at modellen forudsætter hel eller delvis kompensation af skolernes faktiske udgifter til selvejende haller ved regnskabsafslutning i modsætning til den nuværende proces, hvor midlerne disponeres frit af skolerne. Fordele og opmærksomhedspunkter ved modellerne kan ses i nedenstående tabel 1:

Tabel 1: Fordele og opmærksomhedspunkter ved model 1

Fordele	Opmærksomhedspunkter
I modsætning til den nuværende ordning, hvor budgetpuljen udmeldes i forbindelse med skolernes øvrige bygningsbudget, sikrer modellen, at den centrale pulje på 0,8 mio. kr. udelukkende anvendes til leje i selvejende idrætshaller i overensstemmelse med budgetpuljens formål.	Næsten samtlige skoler, der anvender selvejende idrætsfaciliteter, egenfinansierer en del af deres årlige lejeudgifter til de selvejende idrætshaller. Det er usikkert, hvordan den nye model påvirker skolernes incitamenter til at bruge eksisterende idrætsfaciliteter

**BØRN OG UNGE
KULTUR OG
BORGERSERVICE**

Planlægning
Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Sport & Fritid
N.J. Fjords Gade 2
8000 Aarhus C

Telefon: 28 35 26 00
Direkte telefon: 41 86 44 16

Direkte e-mail:
sesaha@aarhus.dk

Sag: EMN-2022-502609

Sagsbehandler:
Cecilie Sandkvist Hansen
Morten Pedersen

1. juli 2022
Side 2 af 4

<p>Modellen kan løse skolernes aktuelle behov for at leje sig ind i selvejende haller som følge af manglende idrætsfaciliteter på skolerne.</p> <p>Modellen kan skabe et incitament blandt skolerne til at indgå længerevarende aftaler med de selvejende idrætshaller.</p>	<p>versus selvejende haller. Det anbefales derfor, at tilskuddet primært rettes mod skoler, der mangler idrætsfaciliteter.</p> <p>Modellen er mindre hensigtsmæssig i et fremadskuende perspektiv, da nye aftaler mellem nye haller og skolerne vil forudsætte, at budgetpuljen tilføres flere midler. Modellen kan derfor med fordel kombineres med fx model 2, hvis det ønskes både at løse et aktuelt og fremtidigt behov.</p>
---	---

Model 2: Etablering af nye idrætshaller som tværgående velfærdstilbud

Model 2 handler om at samtænke faciliteter til de selvejende haller og skolerne allerede fra etableringen af den selvejende hal. Kommunen yder et større anlægstilskud end hidtil med henblik på at gøre den efterfølgende drift billigere for den selvejende hal.

Børn og Unge yder desuden et årligt driftstilskud mod at få råderet over hallen/hallerne i et nærmere aftalt tidsrum, frem for at udbygge kommunale idrætsfaciliteter på egen matrikel.

I modellen er der blandt andet peget på velfærdspuljen fra budgetforlig 2021 som mulig finansieringskilde i forhold til anlægstilskuddet.

Tablet 2: Fordele og opmærksomhedspunkter ved model 2

Fordele	Opmærksomhedspunkter
<p>Fordelen ved modellen er, at man allerede i planlægningen af nye haller tilfører projektet ekstra anlægs- og driftsøkonomi, med henblik på at hallen skal bruges af både foreninger og skoler, når den er etableret. Dette giver mulighed for at skolerne i højere grad kan få gavn af de ekstra idrætsfaciliteter der etableres på skolens matrikel.</p> <p>Modellen imødekommer byrådets intentioner om multifunktionalitet, faglige synergier, arealoptimering osv. i velfærdstilbud.</p> <p>I et by-strategisk perspektiv, kan det bemærkes, at fælles halfaciliteter, kan udgøre et attraktivt samlingspunkt i lokalsamfundet, og at det understøtter intentionerne i Den åbne</p>	<p>Modellen vil primært være egnet i forhold til etablering af nye selvejende idrætshaller i umiddelbar nærhed til skoler, der nu eller i nærmere fremtid har behov for flere idrætsfaciliteter. Med udgangspunkt i samme principper vil det dog være muligt at se på mulighederne for at etablere lignende samtækning i forhold til selvejende haller, der allerede er etableret.</p> <p>Modellen kræver, at der mellem skole og den selvejende hal kan etableres en længerevarende leje- og samarbejdsaftale i forhold til de nærmere rammer for brug, herunder, at der kan findes budget til det årlige driftstilskud til de selvejende haller.</p>

skole, hvor der etableres en stærk sammenhæng mellem skole og fritid.	
---	--

1. juli 2022
Side 3 af 4

Model 3: Øget Åben skole samarbejde

Model 3 handler om at skabe et øget *Åben Skole*¹ samarbejde og brug af de selvejende idrætsfaciliteter, herunder også specialfaciliteter, som ex. Atletikhal, Gymnastik og Motorikhal mv., som ikke er placeret i skolens nærområde. Samarbejdet kan både begrænse sig til leje af haltimer eller udvides til et samarbejde med foreningerne og deres instruktører så de står for idrætsundervisningen af eleverne i de selvejende idrætsfaciliteter.

Tablet 3: Fordele og opmærksomhedspunkter ved model 3

Fordele	Ulemper
Modellen understøtter <i>Åben Skole</i> indsatsen i folkeskolerne og giver mulighed for at få specialiserede foreninger til at byde ind i idrætsundervisningen. På den måde kan der etableres et samarbejde, der understøtter brugen af de selvejende idrætsfaciliteter i dagtimerne, introducere skoleeleverne til forskellige idrætsforeningers tilbud og give foreningerne mulighed for at rekruttere medlemmer.	Modellen forudsætter, at skolerne prioriterer eksisterende midler til samarbejdet eller en tilførsel af yderligere budgetmidler, hvis de selvejende haller og skolerne skal øge samarbejdet på dette område. Udover midler til instruktører og lokaler, vil skoler, der benytter sig af specialfaciliteter, der ligger langt fra skolen, skulle påregne udgifter til transport. Det vil i nogen foreninger være svært at kunne skaffe kvalificerede instruktører i dagtimerne, da disse kan være optaget af deres faste arbejde. Der vil derfor være foreninger, som ikke kan tilbyde at indgå i et samarbejde om undervisningsforløb.

Økonomi:

- Model 1 kan realiseres inden for eksisterende budgetrammer. Hvis det ønskes, at skolerne, der på nuværende tidspunkt anvender selvejende haller, skal kompenseres fuldt ud for deres nuværende lejeudgifter til hallerne som beskrevet i Model 1, forudsætter det, at den eksisterende budgetpulje tilføres ca. 0,1 mio. kr. årligt. Hvis der på sigt er flere skoler, der mangler kapacitet til idrætsundervisning, der også skal kompenseres for sine lejeudgifter, vil der være behov for at udvide puljen løbende.

¹ [Den åbne skole | Børne- og Undervisningsministeriet \(uvm.dk\)](https://www.uvm.dk/da/om-uvms-omraade/10-om-uvms-omraade/10-om-uvms-omraade)

- Økonomien i Model 2 forudsætter, at der afsættes 5,1 mio. kr. i anlægstilskud og ca. 120.000 kr. i årligt driftstilskud pr. facilitet. I modellen er der blandt andet peget på velfærdspuljen fra budgetforlig 2021 som mulig finansieringskilde i forhold til anlægstilskuddet.
- I Model 3 vil der være muligt at skalere økonomien i forhold, hvor stor en indsats man ønsker at igangsætte. Herunder også at prioritere om man ønsker tiltaget bredt ud på alle skoler eller i første omgang at etablere forsøgsprojekter i udvalgte områder. Modellen kan udføres inden for eksisterende budgetrammer, men forudsætter, at skolerne prioriterer midler hertil.

1. juli 2022
Side 4 af 4

Samlet vurdering fra MBU og MKB

Børn og Unge og Kultur og Borgerservice vurderer, at en kombination af model 1 og model 2 vil give det bedste resultat i forhold til at øge skolernes brug af selvejende haller både i forhold til eksisterende og fremtidige faciliteter.

- Model 1 kan løse nogle af de udfordringer, som præger det nuværende samarbejde mellem de selvejende haller, da den imødekommer skolernes aktuelle behov for at leje sig ind i selvejende haller ved at kompensere skolerne for deres udgifter til leje i selvejende haller enten helt eller delvist. Modellen er mindre hensigtsmæssig i et fremadskuende perspektiv, da nye aftaler forudsætter tilførsel af budgetmidler. Den kan derfor med fordel kompenseres med model 2, der har et mere fremadskuende perspektiv.
- Model 2 vurderes at kunne etablere et mere bæredygtigt grundlag for kommende selvejende idrætsfaciliteter og synergier i forhold til udnyttelse af faciliteterne med både skoleundervisning og foreningsaktiviteter. Modellen er mest hensigtsmæssig i et fremadskuende perspektiv i områder, hvor der er et lokalt initiativ til at opføre en selvejende hal og en skole, der mangler idrætsfaciliteter.
- Model 3 vil primært være relevant, hvis det, udover øget mulighed for, at skolerne kan bruge de selvejende idrætsfaciliteter, også ønskes at udbygge *Åben Skole* samarbejdet mellem skoler og idrætsforeninger. Modellen henvender sig til alle skoler, uagtet eksisterende idrætscapacitet, der ønsker at prioritere dette samarbejde med de selvejende haller. Modellen kræver som udgangspunkt ikke tilførsel af budgetmidler.

1. juli 2022
Side 1 af 18

Bilag 1

Til	Forligskredsen bag budgetforlig 2022
Til	Orientering

Belysning af skolernes brug af selvejende idrætshaller

Byrådet anmodede i budgetforlig 2022 Kultur og Borgerservice og Børn og Unge om i fællesskab at udarbejde en vurdering af modeller til at øge skolernes køb/brug af selvejende idrætsanlæg.

I notatet beskrives først skolernes nuværende brug af de selvejende idrætshaller, hvilke skoler, der mangler idrætskapacitet samt de eksisterende tilskudsordninger til idrætshallerne. Herefter præsenteres og analyseres tre modeller for, hvordan man kan styrke skolernes brug af de selvejende idrætshaller.

Modellerne, der beskrives, skal ses som supplerende snarere end gensidigt udelukkende, da de løser forskellige behov:

Børn og Unge og Kultur og Borgerservice anbefaler en kombination af model 1 og model 2, da modellerne i kombination både kan løse eksisterende udfordringer i samarbejdet mellem skolerne med manglende idrætskapacitet og de selvejende haller, samt facilitere fremtidige økonomisk bæredygtige samarbejder mellem lokale selvejende haller og skoler med manglende idrætskapacitet.

1. Generelle bemærkninger til forslaget om at øge skolernes brug af selvejende haller

Positive effekter

- I overensstemmelse med Aarhus Kompasset, viser forslaget vilje til at understøtte og samarbejde med det lokale civilsamfund og skabe synergi. Af Aarhuskompasset fremgår det, at "mange af de større velfærdsudfordringer skal løses i nye samarbejder mellem kommune, borgere, foreninger, organisationer og private virksomheder".
- Forslaget understøtter byrådets arbejde for sammentænkning af skolernes og foreningernes/lokalområdernes behov for idrætsfaciliteter samt en optimal udnyttelse af faciliteterne i kommunen.
- Forslaget bidrager til at fremme, at børn og unge har en god og sund opvækst. De trives, er glade og robuste, og de har selvværd og mod på tilværelsen. De er aktive i forhold til egen livskvalitet, og er i stand til at træffe reflekterede og kloge valg.

**BØRN OG UNGE
KULTUR OG
BORGERSERVICE**
Aarhus Kommune

Planlægning
Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Sport & Fritid
N.J. Fjords Gade 2
8000 Aarhus C

Telefon: 28 35 26 00
Direkte telefon: 41 86 44 16

Direkte e-mail:
sesaha@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Cecilie Sandkvist Hansen
Morten Pedersen
Bent Sørensen
Maja Kjær Halberg

- Forslaget understøtter intentionerne i folkeskoleloven om bevægelse og varieret skoledag i *Den åbne skole*.
- Udover de økonomiske gevinster, der kan høstes ved at tænke i tværgående velfærdstilbud, er det også i et klimaperspektiv hensigtsmæssigt at sigte mod samlokalisering og arealoptimering, så der spares CO₂-udledning både i forhold til anlægsfasen og i den efterfølgende drift af bygningerne.

1. juli 2022
Side 2 af 18

Opmærksomhedspunkter

- Børn og Unge har i budgettet en årlig låneramme på 10 mio. kr. til indgåelse nye lejemål indenfor driftsbudgettet svarende til, at der maksimalt må indgås nye lejemål for 0,5 mio. kr. årligt. Hvis skolerne, i højere grad end i dag, skal leje sig ind hos selvejende idrætshaller, vil det kræve, at den årlige låneramme til Børn og Unge forhøjes af byrådet, og det vil kræve et konkret og aktuelt behov, som kan forsvare at lånerammen hæves.
- Et vigtigt element i økonomistyringen i Aarhus Kommune er decentraliseringsordningen. Det gælder både for de enkelte magistratsafdelinger og for de decentrale enheder i Børn og Unge. Decentraliseringsordningen betyder i praksis, at beslutning om konkret anvendelse af midler træffes bedst så decentralt som muligt.

2. Skolernes nuværende brug af selvejende haller i Aarhus

Børn og Unge og Kultur og Borgerservice har indhentet data på skolernes brug af selvejende haller både fra de selvejende haller og skolerne¹.

På baggrund af det indsamlede datamateriale vurderes det, at ca. syv ud af de 18 skoler, der aktuelt oplever mangel på idrætsfaciliteter jf. Børn og Unges skoleudbygningsprogram 2021, også lejer sig regelmæssigt ind i selvejende haller. Skolerne afvikler samlet ca. 5.300 timers idræt i de selvejende haller om året.

Børn og Unge har for Skødstrup skole og Virup skole, som de eneste skoler, indgået faste lejeaftaler med ejerne af de selvejende haller, herunder fondene Viruphuset og Midtpunktet.

Tablet 1: Skolernes brug af selvejende haller i 2020 og 2021.

Skoler, der bruger selvejende haller	Hal	Timer pr. skoleår	Mangler idrætsfaciliteter?
Virupskolen	Viruphuset	1.274	Ja
Skåde Skole	Lyseng	562	Ja

¹ Det indsamlede data er udregnet på baggrund af et gennemsnit fra 2020 og 2021, hvor eleverne i lange perioder har været hjemsendte, og hallerne har været lukkede. Der er dermed en risiko for, at data underestimerer skolernes brug af selvejende haller.

Engdalskolen	Fonden den Ny Brabrand-Hal	67	Ja
Kragelundskolen	Lyseng	117	Ja
Skødstrup Skole	Midtpunktet	2.480	Ja
Risskov Skole	Bellevuehallen	126	Ja
Skæring Skole	HEI	229	Ja
Bavnehøj Skole	KHIF	480	Nej
Otte skoler	Otte selvejende haller	5.334 timer	Syv skoler

1. juli 2022
Side 3 af 18

Generelt viser data et billede af, at skoler, der mangler idrætsfaciliteter, i højere grad end de øvrige skoler, lejer sig ind i selvejende haller. Kun én af skolerne, der lejer sig regelmæssigt ind i selvejende idrætshaller, mangler ikke idrætsfaciliteter, jf. Børn og Unges skoleudbygningsprogram. Skolen har dog en høj skemabelægning på sine idrætsfaciliteter.

11 af skolerne, der oplever mangel på idrætsfaciliteter jf. skoleudbygningsprogrammet for 2021, anvender til Børn og Unge og Kultur og Borgerservices kendskab, *ikke* selvejende haller i idrætsundervisningen.

Skolernes brug af kommunale idrætshaller

I dataindsamlingen har magistratsafdelingerne også indhentet data på skolernes brug af kommunale idrætshaller, der er ejet af Kultur- og Borgerservice.

Tabel 2 viser, at ca. 16 skoler i perioden 2020-2021 gjorde regelmæssigt brug af kommunale idrætshaller. Heraf mangler ca. halvdelen af dem idrætsfaciliteter.

Skolerne afvikler ca. 172 timers idræt om ugen i syv forskellige kommunale haller, svarende til 6.790 timer pr. skoleår. Skolerne betaler som udgangspunkt ikke for at låne de kommunale idrætshaller.

Tabel 2: Skolernes brug af kommunale idrætshaller ejet af MKB i 2020 og 2021.

Kommunal hal	Antal timer pr. skoleår	Skoler
Lystruphallen	1.400	Lystrup skole
Egelundhallen	750	Skåde skole, Malling skole, Beder skole
Globus 1	580	Gammelgårdskolen, Åby skole
Brabrandhallen	820	Engdalskolen, Sødalskolen
Viby hallerne	2.410	Kragelundskolen, Holme skole, Viby skole, Vestergårdskolen, Rosenvangskolen
Frederiksbjerg hallerne	740	Læssøesgade skole, Frederiksbjerg skole
Nørre Boulevard Idrætscenter	90	Samsøgade skole
I alt	6.790	16 skoler

3. Tilskud til selvejende haller

I Aarhus Kommune er der 29 selvejende haller fordelt rundt kommunen.

1. juli 2022
Side 4 af 18

De selvejende faciliteter er meget forskellige i forhold til størrelse, omfang af faciliteter, etableringstidspunkt og vilkår i forbindelse med etablering.

De mindste idrætshaller omfatter således kun en enkelt idrætshal, herunder fx HEI-hallen. De største idrætshaller omfatter flere idrætshaller, gymnastiksale, klubhusfaciliteter og omklædningsrum som for eksempel Vejlbj Risskov Idrætscenter.

De selvejende idrætshaller i Aarhus Kommune modtager lokaletilskud fra Kultur og Borgerservice, Sport og Fritid, med henblik på at nedsætte egenbetalingen for de af kommunens idrætsforeninger, der benytter idrætshallerne.

Der er tre modeller for udbetaling af lokaletilskud til de selvejende idrætshaller i Aarhus Kommune: et fast tilskud, et timebaseret tilskud og et udgiftsbaseret tilskud.

Det konkrete tilskud til den enkelte selvejende idrætshal er fastsat på baggrund af en konkret vurdering og bevilling for den enkelte hal, som bl.a. tager udgangspunkt i idrætshallens anlægsbudget, finansieringsmetode, låneforhold, benyttelse, omfang af faciliteter, udgiftsforhold, fordelingen af børn og voksne brugere, eventuel øvrige faste brugere (udenfor folkeoplysningsloven) mv.

Ud af de 29 selvejende haller i Aarhus Kommune modtager 10 haller et fast tilskud, 10 haller et timebaseret tilskud og ni haller et udgiftsbaseret tilskud. Se nedenstående oversigt i tabel 3.

Fast tilskud

Sport & Fritid har aftalt et fast årligt lokaletilskud baseret på idrætshallens driftsbudget og belægningsgrad til 10 haller. Denne model er den mest almindelige hos de nyeste haller, der er etableret. Modellen giver hallen et fast tilskud de kender for de kommende år og dermed en økonomisk sikkerhed, samtidig med, at den sætter incitamenter til, at hallerne selv skal sørge for en god belægning og øvrige indtægter.

Tabel 3: Faste tilskud aftalt mellem Sport & Fritid og selvejende haller

Selvejende hal	Lokaletilskud – årligt i kr.	Ligger tæt ved følgende skole
DGI-huset	1.377.481	Frederiksbjergskole Samsøgadeskole
Skødstrup, Midtpunktet	397.292	Skødstrupskole
Lyseng Idrætscenter	1.798.680	Kragelundskolen Holmeskole

1. juli 2022
Side 5 af 18

Motorikhallen	514.389	Vorrevangskolen Risskov skole Ellevang skolen
1900 A/M – Marselisborghallen	147.726	Frederiksbjerg skole Læsøgade skole
Sejlsportscentret	523.446	Skovvangsskolen Samsøgades skole
Mårslet Multihal	837.514	Mårslet skole
Harlev Idræts- og kulturcenter	708.750	Næshøjskolen
Viruphuset	607.500	Virup skole
Vestereng IdrætsZone	630.000	Hasle skole Ellehøjskolen

Udgiftsbaseret tilskud

Sport & Fritid har aftalt et udgiftsbaseret lokaletilskud ud fra idrætshallens driftsomkostninger med 10 haller. Tilskuddet er fastsat som en %-sats af hallernes godkendte driftsudgifter. Denne model bruges typisk der, hvor der kun er en forening, der bruger hallen, og hvor der er en direkte sammenhæng mellem foreningen og hallen.

Tablet 4: Udgiftsbaseret tilskud aftalt mellem Sport & Fritid og selvejende haller

Selvejende hal	Lokaletilskud – årligt i kr.	Ligger tæt ved følgende skole
BMI-hallen	499.624	Beder skole Malling skole
HEI-hallen	249.008	Skæring skole
Højbjerg Badmintonhal	660.112	Holmeskole Kragelundskolen
Aarhus Badmintonhal	360.249	Frederiksbjergskole Rosenvangskolen Læsøgade skole
Viby Badmintonhal	278.708	Vestergårdsskolen Viby skole Højvangskolen Rundhøjskolen
TST-aktivcenter	1.550.095	Tilst skole
1900 Tennis	789.116	Kragelundskolen Holme skole Rundhøjskolen Skåde skole
AGF Tennis	433.356	Rosenvangskolen Viby skolen Vestergårdsskolen Rundhøjskolen
Lystrup Idrætscenter	1.011.507	Lystrup skole

		Ellested skole
Skovbakken Tennis og Squash	693.230	Vorrevangskolen Ellevangskolen Risskov skole Strandskolen

1. juli 2022
Side 6 af 18

Udgiftsbaseret tilskud

Sport & Fritid har aftalt et timebaseret lokaletilskud med 9 haller. Der er fastsat et beløb der ydes i tilskud pr. time hallen udlejes. Det endelige tilskud afhænger dermed af det samlede udlejede timer pr. år til foreninger. Denne model er ofte gældende hvor flere forskellige idrætsforeninger benytter samme idrætshal.

Tablet 5: Timebaseret tilskud aftalt mellem Sport & Fritid og selvejende haller

Selvejende hal	Lokaletilskud – årligt i kr.	Ligger tæt ved følgende skole
Annex-hallen	629.982	Vorrevangskolen Skovvangsskolen
KHIF-hallen	456.211	Bavnehøjskolen
Målet, tennishal	369.740	Vorrevangskolen Ellevangskolen Risskov skole Strandskolen
Atletion	3.115.057	Kragelundskolen Holme skole Rundhøjskolen Rosenhøjskolen Frederiksbjerg Skole
Bellevue-hallerne	1.771.897	Risskov skole Strandskolen
Ny Brabrand-hal	676.371	Sødalsskolen Engdalsskolen
Vejlby-Risskov Hallerne	3.447.771	Vorrevangskolen Ellevangskolen Risskov skole Strandskolen
Idrætshøjskolen i Aarhus	2.172.212	Vorrevangskolen Ellevangskolen Risskov skole Strandskolen
Århus Gymnastik og Trampolin	1.024.975	Vorrevangskolen Ellevangskolen Risskov skole Strandskolen

4. Modeller til at øge skolernes brug af selvejende haller

I afsnittet beskrives og vurderes tre overordnede modeller til at øge skolernes brug af selvejende idrætshaller.

1. juli 2022
Side 7 af 18

Model 1: Omfordeling af eksisterende budgetpulje i Børn og Unge

Baggrund

I budgetforlig 2016 afsatte byrådet midler til brug af nærliggende idrætsanlæg med henblik på at reducere transporttiden for skoler, der brugte tid på lange transporter til og fra kommunale idrætsanlæg. Foruden at reducere transporttiden, var formålet også at øge samarbejde mellem skole og lokalsamfund.

I 2022 er den årlige budgetpulje på 0,8 mio. kr., som er placeret hos Børn og Unge.

Driftstilskud til skolerne

Puljen fordeles på nuværende tidspunkt forholdsmæssigt mellem skolerne med størst kapacitetspres på idrætsfaciliteterne. Med andre ord får skoler med størst pres på kapaciteten også det største tilskud².

På nuværende tidspunkt forudsættes tilskuddet anvendt til leje af ikke-kommunale idrætshaller, som for eksempel selvejende idrætshaller eller lignende relevante lokaler til idrætsundervisning. Tilskuddet kan endvidere anvendes til transport mellem idrætsfaciliteten og skolen.

I praksis udmeldes tilskuddet som en del af det samlede bygningsbudget til skolen, der herefter selv beslutter den konkrete anvendelse af tilskuddet.

I skoleåret 2021/22 har 17 skoler modtaget et tilskud fra puljen i størrelsesordenen fra 24.287 kr. til 200.000 kr.

Model 1a: Tilskuddet øremærkes til skoler, der via Børn og Unge lejer sig ind i selvejende idrætshaller på grund af kapacitetspres

I model 1a foreslås det, at skolerne ved årsregnskabet kompenseres forholdsmæssigt for deres lejeudgifter til selvejende idrætshaller i løbet af året, frem for den nuværende ordning, hvor det centrale tilskud udmeldes sammen med skolernes øvrige bygningsbudget som skolerne, jf. Aarhus Kommunes decentraliseringsordning, selv råder over.

I praksis varierer det meget, hvor stor en udgift skolerne har til de enkelte idrætshaller og dermed også, hvor stor en del af udgiften tilskuddet dækker.

² En skole kan kvalificere sig til at modtage tilskud fra puljen, hvis alle skolens klasser ikke kan undervises i skolens eksisterende idrætsfaciliteter uden, at skemabelægningen overstiger 75 procent, jf. vejledning fra Undervisningsstyrelsen om lokalebelægning.

Som det fremgår af tabel 6, fordeles aktuelt ca. 0,4 mio. kr. til skoler som Børn og Unge og Kultur og Borgerservice ikke er bekendt med anvender eller planlægger at anvende selvejende idrætshaller. Det svarer til ca. halvdelen af puljen. Hvis summen på 0,4 mio. kr. omfordeles til skoler, der systematisk anvender selvejende idrætshaller, svarer det til, at der kan købes gennemsnitligt 1.470 flere timer om året i de selvejende idrætshaller³.

1. juli 2022
Side 8 af 18

Tabel 6: Aktuell fordeling af puljen

	Fordeling	Procent
Tilskud til skoler, der anvender haller	399.759	50,1%
Tilskud til skoler, der <i>ikke</i> anvender haller	397.544	49,9%
I alt	797.303	100%

Den nuværende budgetpulje kan ikke dække skolernes aktuelle lejeudgifter til selvejende idrætshaller. I 2020 og 2021 var den samlede lejeudgift til selvejende idrætshaller gennemsnitligt 0,9 mio. kr. jf. tabel 7.

Hvis det ønskes, at skolernes fulde aktuelle lejeudgifter kompenseres, kræver det, at budgetpuljen tilføres yderligere 0,1 mio. kr.⁴

Tabel 7: Aktuell fordeling af puljen

Skoler, der bruger selvejende haller	Hal	Mangler idrætskapacitet	Tilskud	Egenfinansiering	Årlig udgift
Virupskolen	Viruphuset	Ja	200.000	3.288	203.288
Skåde Skole	Lyseng	Ja	48.270	118.818	167.088
Engdalskolen	Fonden den Ny Brand-Hal	Ja	37.341	-22.877	14.464
Kragelundskolen	Lyseng	Ja	35.519	4.793	40.313
Skødstrup Skole ⁵	Midtpunktet	Ja	30.055	204.013	234.068
Risskov Skole	Bellevue	Ja	24.287	35.563	59.850
Skæring Skole	HEI	Ja	24.287	2.964	27.251
Bavnehøj Skole	KHIF	Nej	0	148.920	148.920
Otte skoler	Syv haller	Syv skoler	399.759	495.482	895.241

Fordele ved modellen:

³ Der er taget udgangspunkt i en gennemsnitlig timepris på 270 kr. jf. data indsamlet af Kultur og Borgerservice og Børn og Unge.

⁴ Beløbet er beregnet med en antagelse om, at skolernes behov og timeprisen ikke ændrer sig.

⁵ Skødstrup skole modtog årligt fra 2011 og ti år frem et driftstilskud på 100.000 kr. årligt til brug af hallen Midtpunktet i undervisningen. Driftstilskuddet er finansieret af driftsreserven til "Drift af Idrætshal i Skødstrup" som blev afsat i budgetforliget 2010-2013. Det årlige tilskud udløb pr. 1. januar 2022.

1. juli 2022
Side 9 af 18

I modsætning til den nuværende ordning, hvor budgetpuljen udmeldes i forbindelse med skolernes øvrige bygningsbudget, sikrer modellen, at den centrale pulje udelukkende anvendes til leje i selvejende idrætshaller i overensstemmelse med budgetpuljens formål.

Modellen kan løse skolernes aktuelle behov for at leje sig ind i selvejende haller som følge af manglende idrætsskapacitet.

Opmærksomhedspunkter ved modellen:

Det bør bemærkes, at næsten samtlige skoler i tabel 7 egenfinansierer en del af deres årlige lejeudgifter til de selvejende idrætshaller.

Det er usikkert, hvordan den nye model påvirker skolernes incitament til at bruge eksisterende idrætsfaciliteter versus selvejende haller. Det anbefales derfor, at tilskuddet primært rettes mod skoler, der mangler idrætsfaciliteter.

Modellen er mindre hensigtsmæssig i et fremadskuende perspektiv, da nye aftaler mellem haller og skolerne vil forudsætte, at budgetpuljen tilføres flere midler. Modellen kan derfor med fordel kombineres med fx model 2, hvis det ønskes både at løse et aktuelt og fremtidigt behov.

Model 1b: Tilskuddet øremærkes til skoler, der via Børn og Unge har indgået/indgår lejekontrakter med selvejende haller

I model 1b foreslås det, at den centrale tilskudspulje ved Børn og Unge øremærkes til compensation til skoler, der har indgået længerevarende lejeaftaler med selvejende idrætshaller.

På nuværende tidspunkt har kun to skoler via Børn og Unge indgået lejekontrakter med selvejende idrætshaller, jf. tabel 8.

Fælles for de to skoler er at de forud for indgåelsen af lejeaftalerne oplevede en høj belægningsgrad på eksisterende idrætslokaler samtidig med, at der var et lokalt initiativ til opførelse af en selvejende idrætshal i nærområdet:

- Med byrådets vedtagelse af *Etablering af Multihus Hjortshøj* den 3. april 2019 tildeles Virupskolen et fast beløb på 0,2 mio. kr. fra den centrale pulje på 0,8 mio. kr., da Børn og Unge har indgået en lejeaftale med foreningen bag Multihus Hjorthøj. De 0,2 mio. kr. er betaling for Virupskolens adgang til at bruge multihuset til idrætsundervisning.
- Byrådet vedtog den 25. august 2010 med indstillingen *Anlæg af nye idrætsfaciliteter i Skødstrup*, at Skødstrup skole årligt fra 2011 og ti år frem, modtager et driftstilskud på 100.000 kr. årligt til brug af hallen Midtpunktet i undervisningen. Børn og Unge og skolen har indgået lejeaftale med Midtpunktet og betaler ca. 234.000 kr. årligt i leje.

Hvis den eksisterende budgetpulje øremærkes til lejeaftaler med selvejende idrætshaller, vil der, efter tilskud til Skødstrup skole og Virupskolen, være ca. 0,4 mio. kr. årligt tilbage til indgåelse af nye lejeaftaler.

1. juli 2022
Side 10 af 18

Der vil, inden for den eksisterende budgetramme, ikke være budget til, at samtlige otte skoler, der anvender selvejende haller, indgår faste lejeaftaler. Hvis det ønskes, at alle otte skoler skal indgå formaliserede lejeaftaler med selvejende idrætshaller, skal budgetpuljen tilføres yderligere 0,1 mio. kr.⁶

Tablet 8: Lejeaftaler mellem selvejende haller og skoler i Aarhus

Skole	Selvejende hal	Beløb
Virupskolen	Viruphuset	203.288
Skødstrup skole	Midtpunktet	234.068
<i>Rest til udmøntning</i>	-	<i>359.947</i>
I alt	-	797.303

Fordele ved modellen:

Modellen kan skabe et incitament blandt skolerne til at indgå længerevarende lejeaftaler med de selvejende idrætshaller.

Opmærksomhedspunkter ved modellen:

Modellen øger ikke nødvendigvis skolernes samlede brug af de selvejende haller, da restpuljen til udmøntning er begrænset.

Modellen kan have den omvendte effekt på skoler, der eventuel får frataget deres eksisterende tilskud, fordi de vurderer, at det ikke kan betale sig at lave en formaliseret aftale.

Modellen kan være uflexibel for skolerne, hvis lokalebehov ændrer sig over årene med elevtalsudviklingen.

Model 2: Etablering af nye idrætshaller som tværgående velfærdstilbud

I model 2 foreslås det, at faciliteter til skolerne og de selvejende haller sam-tænkes allerede fra før etableringen af den selvejende hal som en del af hal-lens formål og finansiering på både anlægs- og driftssiden.

I afsnittet beskrives den hidtidige praksis for etablering af selvejende haller, et eksempel fra Hjortshøj samt en ny model for samtænkning af faciliteterne og finansiering af økonomien.

Hidtil primære praksis for etablering af selvejende idrætshaller

⁶ Beløbet er beregnet med en antagelse om, at skolernes behov og timeprisen ikke ændrer sig.

I Aarhus kommune er selvejende haller hidtil typisk etableret efter behov og ønsker fra idrætsforeningerne.

1. juli 2022
Side 11 af 18

Anlægsudgiften til etablering af hallen, vil typisk være finansieret via en egenfinansiering fra idrætsforeninger og lokalområdet, et større anlægstilskud fra Sport & Fritids puljer til idrætsfaciliteter samt et større låneoptag fra kreditforening, som afbetales over driften.

Driftsudgifterne finansieres primært af de faste brugere af idrætshallen (idrætsforeningerne) og et lokaletilskud fra Sport & Fritid til at nedbringe foreningernes egenbetaling. Det er som regel en stor opgave for de frivillige foreningskræfter at tilvejebringe både anlægsøkonomien og sikre en tilstrækkelig stor udlejning til at få driften til at hænge sammen til priser foreningerne selv kan betale. Bruttolejeprisen for hallerne er som regel 450-700 kr. pr. time. Foreningernes egenbetaling for leje af haltimer er oftest fra 120-375 kr. pr. time efter reduktion som følge af Sport & Fritids tilskud.

Udlejning af idrætslokalerne til skoler, og indtægter herfra, indgår kun i mindre og varieret grad, jf. tidligere beskrevet i notatet.

Ex. Hjortshøj og Virupskolen

Byrådet vedtog den 3. april 2019 indstillingen "Etablering af Multihus Hjortshøj", hvor det blev besluttet at give kommunegaranti og tilskud til et lokalt forankret multihus (selvejende) i Hjortshøj ved Virupskolen.

I efteråret 2021 åbnede den selvejende hal Viruphuset, der er ejet og opført af fonden Multihus Hjortshøj, på en lejet grund beliggende på Virupskolens matrikel, der er stillet vederlagsfrit til rådighed for fonden.

Virupskolen har gennem en lang årrække haft en lav kapacitetsdækning på idrætslokaler, og skolen har derfor kørt børnene til idrætsundervisning på øvrige kommunale skoler.

Det samlede anlægsbudget for idrætshallen var ca. 28,5 mio. kr. Heraf blev ca. 12,9 mio. kr. bevilget fra Aarhus Kommune. Resten blev finansieret ved optagelse af lån på 13,5 mio. kr. og egne indsamlede midler på ca. 2,1 mio. kr.

5,7 mio. kr. af de kommunale midler blev ekstraordinært finansieret via konvertering af midler som skolen hidtil havde brugt på bustransport i forbindelse med idrætsundervisningen. De 5,7 mio. kr. svarer til en driftsbesparelse for Viruphuset på 250-300.000 kr., hvis der alternativt skulle have været optaget et lån for samme beløb.

Der er derudover lavet en lejeaftale med en begyndelsesleje på 200.000 kr. årligt mellem Børn og Unge og Fonden Multihus Hjorthøj om leje af idrætshallen til Virupskolen, som også bidrager positivt i forhold til driften af hallen. Skolen har til gengæld råderet over hallen i op til 1.274 timer pr. skoleår.

1. juli 2022
Side 12 af 18

Ny model for samtænkning af skole og foreningsbehov

Inspireret af eksemplet fra Virup/Hjorthøj, kan en model for skolernes øgede brug af selvejende haller være, at der i forbindelse med fremtidige selvejende idrætsbyggerier i nær tilknytning til skoler, laves en sammentænkning af skolernes nuværende eller fremtidige behov for øget idrætscapacitet.

Hvis der for eksempel tages udgangspunkt i Børn og Unges skoleudbygningsprogram, vil der til etablering af en ny gymnastiksal/hal i tilknytning til en skole, skulle afsættes 5,1 mio. kr. i 2022-piser (engangsbeløb, se nedenfor) samt ca. 120.000 kr. til årlig bygningsdrift (rengøring og indvendigt vedligehold).

Hvis disse midler i stedet blev konverteret til at indgå i finansieringen af en selvejende idrætshal, til gengæld for en uopsigelig lejeaftale til Børn og Unge om brug af idrætshallen i en del af skolens undervisningstid (fastsat efter konkret behov), vil det samtidig være et væsentligt bidrag til idrætshallens økonomi.

Hvis alternativet er et øget låneoptag for den selvejende hal, vil det ekstra anlægstilskud betyde en mindre låneydelse på ca. 270.000 kr./år, som man sammen med det tilhørende driftsbeløb, på ca. 120.000 kr., vil kunne etablere en fast lejeaftale mellem hallen og Børn og Unge for. Hvis der som eksempel tages udgangspunkt i den pris, Aarhus Kommune tager for udleje af en idrætshal til en ekstern part på 575 kr./time, vil et lejebeløb på 390.000 kr./år kunne dække en leje af ca. 680 t. årligt i en idrætshal. Dette svarer til ca. 17 timer pr. uge v. 40 uger/år.

For at sikre bedst mulig udnyttelse og hensyn til de lokale behov, ønsker og faciliteter bør en aftale ske med udgangspunkt i de lokale forhold mv.

1. juli 2022
Side 13 af 18

Tablet 9: Teoretisk eksempel med et anlægsbudget på 30 mio. kr. der viser hallens mulige driftsbesparelse ved ekstra finansiering i forhold til Børn og Unges behov.

	Traditionel finansieringsmetode.		Finansiering hvor der ydes ekstra anlægstilskud fra kommunen/Børn og Unge		Driftsmæssige differencer i forhold til låneomkostninger
	Mio. kr.	Ydelse lån over 25 år/ pr. år	Mio. kr.	Ydelse lån over 25 år/ pr. år	Besparelse pr. år
Anlægsbudget	30		30		
Finansiering					
Egenbetaling selvejende hal	5		5		
Tilskud Sport og Fritid	10		10		
Lån	15	794.000	9,9	524.000	270.000
Tilskud fra ex. Børn og Unges skoleudbygningsprogram /Velfærdspulje	0		5,1		
Driftsbidrag fra Børn og Unge (fx lig bygningsdriftsudgift til gymnastiksal på skole)					119.000
Samlet driftsmæssig effekt ved sametablering:					389.000

Anlægstilskuddet kan fx finansieres af midler afsat i Aarhus Kommunes Investeringsplan 2024 til 2033, hvor byrådet dels afsatte 210 mio. kr. til faglokaler på skolerne og dels 300 mio. kr. som Velfærdspulje. Alternativt kan tilskuddet finansieres af de afsatte midler til udbygning og modernisering af idrætsfaciliteter på skoler fra budgetforlig 2018 (1,5 + 1,5 mio. kr. årligt) (se beskrivelser af de afsatte anlægsmidler nedenfor).

Fordele ved modellen:

Fordelen ved modellen er, at man allerede i planlægningen af nye haller tilføjer projektet ekstra anlægs- og driftsøkonomi, med henblik på, at hallen skal bruges af både foreninger og skoler, når den er etableret.

Dette giver mulighed for, at skolerne i højere grad kan få gavn af de ekstra idrætsfaciliteter, der etableres på skolens grund.

Modellen imødekommer byrådets intentioner om multifunktionalitet, faglige synergier, arealoptimering osv. i velfærdstilbud.

1. juli 2022
Side 14 af 18

I et by-strategisk perspektiv, kan det bemærkes, at fælles halfaciliteter, kan udgøre et attraktivt samlingspunkt i lokalsamfundet, og at det understøtter intentionerne i Den åbne skole, hvor der etableres en stærk sammenhæng mellem skole og fritid.

Opmærksomhedspunkter ved modellen:

Modellen vil primært være egnet i forhold til etablering af nye selvejende idrætshaller i umiddelbar nærhed til skoler der nu eller i nærmere fremtid har behov for flere idrætsfaciliteter. Med udgangspunkt i samme principper, vil det dog være muligt at se på mulighederne for at etablere lignende samtænking i forhold til selvejende haller, der allerede er etableret.

Modellen kræver, at der mellem skole og den selvejende hal kan etableres en længerevarende leje- og samarbejdsaftale i forhold til de nærmere rammer for brug. Det er vigtigt at en aftale fastsættes ud fra konkrete behov hos både skole og foreninger således, at begge parter har mulighed for at gennemføre aktiviteter i dagtimerne så idrætsfaciliteterne udnyttes bedst muligt.

Modellen forudsætter, at kommunen yder et ekstra anlægs-og driftstilskud til de selvejende haller, hvilket kan resultere i en merudgift for skolerne, hvis der ikke afsættes yderligere budgetmidler.

Mulige budgetpuljer

Velfærdspulje (budgetforlig 2021)

Byrådet afsatte med budgetforlig 2021 i Aarhus Kommunes Investeringsplan 2024-2033 30 mio. kr. årligt til velfærdstilbud i lokalområder. Puljen blev afsat til etablering af fysiske rammer til kernevelfærd med tværgående formål, hvor multifunktionelt og samlokalisering medtænkes i anlægsprojekterne fra start. Den reelle fælles brug skal være tænkt ind i både bygning og organisering, og at det er vigtigt med et ligeværdigt samarbejde fra start, hvor ingen funktion rangerer over de andre. I budgetforliget er det desuden beskrevet, at det også kan være relevant at tænke planlægning af kommunale faciliteter sammen med fx private aktører.

I budgetforlig 2022 stod det beskrevet i forligsteksten, at der ved udmøntning af puljen udpeges en tovholder med en klar organisatorisk reference, således at der sikres fremdrift i planlægningen. Det forudsættes, at Magistraten træffer beslutning herom i hvert enkelt tilfælde, indtil de generelle rammer for puljerne er fastlagt.

Faglokalepulje (budgetforlig 2021)

Ved vedtagelse af investeringsplanen 2024-2033, afsatte byrådet 210 mio. kr. til faglokaler på de Aarhusianske folkeskoler. De afsatte midler er et rammebeløb, der dækker ca. halvdelen af behovet for investeringer i faglokaler inklusive idrætslokaler på 10 års sigte. Der vil være behov for over 100 mio. kr. til nye idrætssale alene, hvis alle skoler skulle tilbyde idrætsundervisning i skolens egne lokaler.

1. juli 2022
Side 16 af 18

Springcentrets faciliteter kan lejes af skoler, institutioner, virksomheder og private når de ikke bruges til foreningsbrug. Springcentret oplever en ret stor efterspørgsel fra skoler, der ønsker at booke timer hos dem. Det koster 625-685 kr./time afhængig af om det er gymnastikhallen eller motorikhallen, der bookes. Hertil er der mulighed for at tilknytte gymnastikinstruktører fra foreningerne.

Den Blå Skole

Den Blå Skole har til huse i Sejlsportscentret, hvorfra der tilbydes undervisning i vandaktiviteter til skoleklasser i Aarhus Kommune. Den Blå Skole drives af UNO friluftscenter og Natursamarbejdet, begge under Børn og Unge og i samarbejde med de sejlkubber og øvrige vandsportsforeninger, der er beliggende ved FTL-havnen. Den Blå Skole lejer sig ind hos Sejlsportscentret og understøtter dermed centrets drift, men skaber også en synergi til centrets og de tilknyttede sejlkubbers/vandsportsforeningers aktiviteter.

Skolerne betaler et mindre beløb for at bruge undervisningsforløbene.

Mårslet: TMG (Testrup Mårslet Gymnastikforening) – Mårslet Skole

I efteråret 2021 igangsatte TMG og Mårslet skole et samarbejde, hvor TMG tilbyder 16 forskellige idrætsaktiviteter i foreningen som skoleforløb til skole og SFO.

TMG beskriver selv projektet således:

"Projekt Åben Skole er et samarbejde mellem TMG og Mårslet Skole. Ved at få TMG's foreningsidræt ind i idrætstimerne i skoletiden får eleverne en oplevelse, der er så virkelighedsnær som muligt. Det giver TMG mulighed for at vise målgruppen, hvad der tilbydes i fritiden for derigennem at kunne hverve nye medlemmer til eksisterende hold. Det giver samtidig idrætslærerne mulighed for at vise eleverne tidssvarende foreningsidræt, som kan være svært i en normal idrætstime.

TMG's afdelinger har som oftest flere redskaber til rådighed, der kan bruges til at lave nye og spændende træningsformer for eleverne. Dette ønsker TMG og Mårslet Skole at udnytte, så børnene får nogle endnu mere spændende og inspirerende idrætstimer. Et skoleforløb består af 2-4 gange pr. aktivitetstilbud, som beskrives i dette katalog.

Man kan godt vælge flere aktivitetstilbud og forløb pr. klasse. Ud for hver aktivitetstilbud beskrives målgruppe, træningssted mm. TMG trænere/instruktører stilles til rådighed og står for selve undervisningen. Det forventes at idrætslæreren understøtter denne undervisning. Alle skoleforløb er finansieret af TMG og DGI Østjylland, hvor halleje, trænergodtgørelse samt diæter er betalt."

Projektet er som forsøgsprojekt foreløbig finansieret af DGI Østjylland og TMG, men ved en permanent ordning vil der skulle findes midler til lokaleleje og instruktørlønninger.

Økonomi:

1. juli 2022
Side 17 af 18

Skolerne vil skulle betale for at benytte de selvejende faciliteter og evt. tilknyttede foreningsinstruktører til deres undervisningsaktiviteter. Dette kan enten ske via prioritering af skolernes egne midler – som er den måde det primært sker på i dag – eller ved at afsætte en pulje øremærket til dette formål. Modellen kan dermed implementeres inden for de eksisterende budgetrammer.

Hvis man ønsker at øge niveauet i forhold til det nuværende, kan de selvejende haller fx tildeles midler som de skal bruge til at udbyde timer/undervisningsforløb til kommunens folkeskoler.

I ULF i Aarhus oplever man eksempelvis, at de undervisningstilbud, der udbydes gratis efterspørges i højere grad end de aktiviteter som skolerne selv skal betale for.

Alternativt kan der afsættes øremærkede midler til skolerne, som kun kan benyttes til at leje sig ind i eller købe undervisningsaktiviteter hos de selvejende haller.

Hvis der ex. samlet afsættes 1 mio. kr. til denne indsats, vil det betyde, at det fordelt til 46 folkeskoler giver hver enkelt skole ca. 21.000 kr. årligt til brug i private idrætshaller. Hvor langt midlerne vil kunne række vil afhænge af en konkret model eller aftale for hver enkelt facilitet og skole i forhold til hvilken facilitet der er tale om (ex. Motorikhal vs. Alm. idrætshal) og om der indgår undervisningsforløb fra foreningerne.

Fordele ved modellen:

Modellen understøtter *Åben Skole* indsatsen i folkeskolerne og giver mulighed for at få specialiserede foreninger til at byde ind i idrætsundervisningen. På den måde kan der etableres et samarbejde, der understøtter brugen af de selvejende idrætsfaciliteter i dagtimerne, introducere skoleeleverne til forskellige idrætsforeningers tilbud og give foreningerne mulighed for at rekruttere medlemmer. Særligt i skolens nærområde vil der være gode muligheder for at lave et fast samarbejde mellem lokale idrætsforeninger og skolen omkring de lokale børn som de har som fælles målgruppe.

Opmærksomhedspunkter ved modellen:

Der er evt. tale om en merudgift for skolerne, hvis de skal øge samarbejdet på dette område. Modellen kan dog implementeres inden for eksisterende budgetrammer, hvis skolerne selv vælger at prioritere midler hertil.

Udover midler til instruktører og lokaler, vil skoler, der benytter sig af specialfaciliteter, der ligger langt fra skolen, skulle påregne udgifter til transport. Dette kan mindske mulighederne for et mere langvarigt og gentaget samarbejde, men stadig kunne tilbyde vigtige alternative undervisningstilbud.

Det vil i nogen foreninger være svært at kunne skaffe kvalificerede instruktører i dagtimerne, da disse kan være optaget af deres faste arbejde. Der vil derfor

være foreninger, som ikke kan tilbyde at indgå i et samarbejde om undervisningsforløb.

1. juli 2022
Side 18 af 18